ХҮДӨӨ АЖАХЫГАА БҮРИ МҮНӨӨ ЖЭЛДЭ ЭРИД ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЭ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 63 (9817) | 1962 оной мартын 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

☆ ☆☆

[Б]ҮХЫ ПАРТИИН, [Б]ҮХЫ АРАДАЙ ХЭРЭГ

[...] Центральна Комитедэй [...]нумэй шиидхэбэринүүдые [...] хилын саанахи олон тоо[...] гүнзэгы ехээр һана[...] үтаһан байна.

[...]ртын Пленум партиин [...] ажабайдалда, комму[...] түлөө баатарлиг [...]үхэдэ элитэ ехэ һуури [...] хадаа КПСС-эй XXII с'ез[...] зарлагдаһан ЦК-гэй тү[...] Пленум болоно. Коммунис [...], мүн партиин шэнэ [...] бэелүүлхэ талаар шуха[...] зорилго Пленум дээрэ [...]лаһаа зүбшэн хэлсэгдээ. [...] байгуулалтын тон шухала, [...]мта эгээн бэрхэтэй зорил[...]гые бэелүүлхэ хэмжээ[...] ажахые хүгжөөхэ, ара[...] ургажа байгаа хэрэглэм[...] тулада хэрэгтэй боло[...] таряа, мяха, һү, бусад про[...] орон дотороо элбэг дэлбэ[...] болохо хэмжээнүүд ту[...]лые Пленум зүбшэн хэл[...]

[...] түрүүшын ээлжээнэй, [...]гүй зорилгонуудай нэ[...] табихадаа, общественын [...]н хүсэнүүдые хүгжөөхэ [...] хоолой зүйл элбэг дэлбэг [...] хүдөө ажахын дүүр[...] болон тэрэнэй удхашэнар [...]истско-ленинскэ һургаа[...] абаһан байгаабди гэжэ [...]щев Пленум дээрэ хэлээ

[...] байгуулха һүр жабха[...]ые дүүргэхын тулада со[...] зоригжолтойгоор ажалла[...] экономикые, эрдэм ухаае, [...]рые саашадань хүгжөөл[...] жэлнүүдтэ ехэ амжал[...]гдаа, жэл ерэхэ тудам [...] байдал һайжарна.

[...] коммунизм байгуулхын ту[...]ряагүй ургажа байһан, [...]шленностьтай байхаһаа [...]хээр хүгжэһэн хүдөө [...] байха хэрэгтэй. КПСС-эй [...]тор иигэжэ хэлэгдэнэ: [...]**гидэр промышленность [...] хамта, һалбаран дэб[...], али бүхы талаараа [...] ехэтэй хүдөө ажахые [...]гээшэ коммунизм байгуул[...]гүй эрхэ нүхэсэл болоно».**

[...]ностиин хүдэлмэридэ [...]лтаэа һуладхахагүйһөө [...] хадаа хүдөө ажахые [...] хүгжөөхэ гээшэ түрүүшын [...] удхашанартай гэжэ онсо[...]нэ. КПСС-эй ЦК-гэй [...] тогтоол соо иигэжэ заагда[...] **улам ургажа байгаа хэ[...] хүдөө ажахын продукт[...] богонихон болзор соо [...] хангахын, ажалшадай [...] улам саашадань һайжа[...] хүдөө ажахын хүсэн[...]лтэ туйлаха гээшэ [...] байгуулалтын гол, хойшо[...] зорилгонуудай нэгэн бо[...]болохо». Энэ зорилгые [...] коммунис байгуулалтын [...], бүхы партиин, бүхы [...] болоно гэжэ Пленум то[...]**

[...]й эдэбхитэй хабаадал[...] парти хадаа колхоз, совхо[...] үйлэдбэриие хүгжөөхэ та[...]ээ-ябуулгануудые һүү[...]тэ бэелүүлээ. Хүдөө [...]дукци ниитэ дээрээ 1953 [...] хүрэтэр 1,6 дахин нэ[...] таряан, мяхан, һүн, үн[...] сахарай свекло, [...]то ургамалнууд, хар[...], үрэ жэмэс, сайн наб[...] ажахын бусад продукт[...] ехээр абтадаг болоо. [...]жалан гүрэн эдеэ хоо[...] зүйлнүүдые нилээд горь[...] абажа, хүн зондо [...] болоһон байна.

[...] амжалтанууд ар[...] иимэ амжалтануу[...]шье, парти хадаа хү[...] ажал хэрэгүүдэй [...] шүүмжэлнэ, ду[...]удыень зоримгойгоор элирүүлнэ. Ороһо таряан, мяхан, һүн, газар таряалангай болон мал ажалай бусад продуктнууд үшөөл нилээд дутамагаар абтана гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет тоолоно. Энэ талаар туйлагдаһан хэмжээн социалис ёһоной ажахынуудай угаа ехэ арга боломжотой, хүдөө ажахын продуктнуудай улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байһантай, арадай байдал улам һайжаруулха талаар КПСС-эй XXII с'ездын табиһан ехэ зорилгонуудтай тааралданагүй.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, арадай хэрэглэлэй бусад эд бараанай талаар ороной хэрэглэмжын түргэнөөр ургадаг, саашадаа бүри түргэнөөр ургаха байһыень хараадаа абаха хэрэгтэй. Энэ ушар яһала ойлгосотой. Хүн зоной тоо олон болоно, салин хүлһэнэй хэмжээн дээшэлнэ, ажалшадай бодото олзонь урган нэмэнэ.

Энээнһээ уламжалан, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абаха хэрэгтэй болоһон байгаа. Гэбэшье ЦК-гэй Пленумэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, долоон жэлэй түрүүшын гурбан жэлдэ хүдөө ажахын продуктнууд хараалагдаһан хэмжээндэ орходоо нилээд багаар абтаһан байна. Энэ хадаа хамагай түрүүндэ, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ ехэ дутуунуудай бии байһанһаа шалтагаалаа. Партийна олон хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахыда эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид шууд һайжаруулха шухала байһые ойлгоогүй, газарые һайнаар ашаглаха хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абаагүй.

Эрдэм ухаанай талаар хаража үзэбэл тулюур, социалис хүдөө ажахыда тааруугүй ногоо тарилсажа, газар таряалан эрхилхэ гуримые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум буруушаагаа. Ногоо тарилсадаг гуримһаа газар таряалан эрхилхэ бүри үрэ ехэтэй гуримда шууд түргэнөөр орохо, үрэжэлтэй пропашной болон бобово ургамалнуудые ехээр таридаг болохо хэрэгтэй гэжэ Пленум зааһан байна.

Бүхы шухалын шухала ороһото, техническэ болон бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар колхоз, совхозуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые Пленум тодорхойлоо. Мал ажал хүгжөөхэ талаар угаа шухала зорилгонууд табигдаһан байна. Эндэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ талаар гол оролдолго гаргагдаха зэргэтэй. Буурсагтай кукурузын, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ сахарай свеклын, горохын, бобын, морхоогой үндэр ургаса абаха хэрэгтэ хүнүүдые колхоз, совхоз бүхэндэ һургаха шухала болоно.

Гектар бүриһөө 300—500 центнер буурсагтай кукурузын ашэ набша, гектар бүриһөө силостэ хэрэглэгдэхэ 200—300 центнер тэжээлэй бобы, гектар бүриһөө 200—250 центнер сахарай свёкло абахын түлөө тэмсэхыень хүдөөгэй ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитет өөрынгөө Хандалга соо уряалһан байна. Мяха элбэгээр абахын түлөө тэмсэлэй нэгэдэхи шатада таряалангай газарай зуун гектар бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай зуун гектар бүридэ 16 центнер мяха абаха хэрэгтэй. Ажахы бүхэнэй ойрын жэлнүүдтэ дүүргэхэ зорилгонь иимэ байна. Хоёрдохи шатада — таряалангай газарай зуун гектар бүридэ 100 центнер мяха абаха хэрэгтэй. Энэ хэмжээе түрүү ажахынууд туйлаад байна. Эдэнэй дүй дүршэл дээрэ бусад колхоз, совхозуудые һургаха шухала. Гурбадахи шатада — таряалангай газарай зуун гектар бүридэ 150 центнер мяхан абтаха зэргэтэй.

Орон дотороо хүдөө ажахые шэнэ гуримаар хүтэлбэрилхэ шухала гэжэ ЦК-гэй Пленум мэдэрээ. Хүтэлбэрилгын мүнөөнэй гурим улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэй тааралданагүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ажал хүдэлмэри, хүтэлбэрилгын асуудалнууд мүнөө түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ органууд байгуулагдаха болоно. Эдэ органууд түсэблэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ хэрэгэй хойноһоо хинаха, колхоз, совхоз бүхэндэ үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ үнэхөөрөөл эдэбхитэй һайнаар нүлөөлхэ, газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудаар орониие хангахын түлөө харюусаха зэргэтэй.

Имэ органууд хадаа ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор область, хизаар болон республикануудта эмхидхэгдэхэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар газар нютагуудтахи колхоз, совхозуудай гү, али совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд, хүдөө ажахын комитедүүд болоно. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын союзна комитет байгуулагдаха юм. Районууд хоорондын газар нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ союзна республикануудай компартиин ЦК-нүүдэй гү, али партиин крайкомууд болон обкомуудай парторгнуудые бии болгохо шухала гэжэ мэдэрэгдэһэн байна.

Колхоз, совхозуудые материально-техническэ талаарнь хангадаг «Союзсельхозтехникын» органуудай, тэрэшэлэн хүдөө ажахын эрдэмшэнжэлэлгын эмхи зургаануудые хүтэлбэрилхэ талаар Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэри һайжаруулха, эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ЦК-гэй Пленум хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ асуудалнуудые хаража үзэхэдөө анхарал хандуулһан байна. Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай үмэнэ шухала зорилгонууд табигдаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абахын түлөө партийна организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ тусгаар удха шанартай гэжэ парти тоолоно. Ажалай эрхим үльгэр жэшээнүүд дээрэ хүнүүдые һургаха, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриин гол удхань болоно. Дүй дүршэлтэй эмхидхэлшэд болон мэргэжэлтэдээр колхоз, совхозуудые, бригадануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ агрономой, зоотехнигэй, ветеринарна врачын, инженер-механизаторай дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Продукци элбэгээр абаха талаар колхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй материальна талаараа урмашуулагдаха гол ёһоной шууд сэхээр бэелүүлэгдэхын хойноһоо партийна организацинууд наринаар хинан хаража байха үүргэтэй.

Манай промышленность хүдөө нютагуудта угаа ехэ туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй. Хүдөө ажахые материально-техническэ талаарнь хангалгые һайжаруулха үргэн ехэ программа зохёожо, баталан абахыень КПСС-эй ЦК-гэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ Пленум даалгаа. Зүгөөр техникые тон һайнаар ашагладаг болохо гээшэ эгээн шухала, хойшолуулашагүй хэрэг болоно. Ажалаа һайнаар эмхидхэхэ, ажахыда бии байһан техникые хэрэглэн хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абадаг болохо гээшэ партийна, советскэ органуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уялга болоно.

Бүри мүнөө жэлдэ, мүн ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абадаг болохо, эдэ продуктнуудаар хүн зоной хэрэглэмжые хүсэдөөр хангаха бүхы арга боломжо совет арадта бии гэжэ нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл болон түгэсхэлэй үгэ соо, ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые, коммунис байгуулалтын амжалта туйлаха хэрэгтэ тэдэнэй угаа ехэ удха шанартай байһые бүхы ажалшадта гүнзэгыгөөр тайлбарилхаһаа гадна, нэгэшье үдэр гээнгүйгөөр тэдэниие **бодотоор** бэелүүлжэ орохо, кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, шэнэ, түрүү дүршэлдэ хүнүүдые һургаха гээшэ партийна организацинуудай зорилго болоно. Мүнөө тарилгада һайнаар бэлэдхэхэ, тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ илангаяа шухала.

Коммунис байгуулалтын гол шухала, хойшолуулашагүй зорилгонуудай нэгые — хүдөө ажахые хүсэн түгэлдэрөөр дэбжээхэ, богонихон саг соо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо зорилгые шиидхэхэ замууд болон онол аргануудые Коммунистическэ парти, тэрэнэй Центральна Комитет хараалаа. Энэ зорилгые шиидхээд байхадаа манай Эхэ орон экономикые хүгжөөхэ гол шатануудай нэгэндэ гаража, марксистско-ленинскэ һургаалай илан мандахын түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ түүхэтэ илалта туйлаха байна.

(«Правдын» мартын 13-най түрүү бэшэгһээ).

[...]нэн зүрхэнэй амаршалга

[...]ВА, мартын 13. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй [...]рүүлэгшэ Н. С. Хрущев энэдхэг-совет соёл культу[...]эй президент доктор А. В. Балигада телеграмма [...]энэдхэг-совет соёл культурын бүлгэмэй байгуулаг[...]лэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй [...]бүхы ханинарые үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

[...] болон Советскэ Союзай хоорондо соёл культурын, [...]ай талаар холбоо барисаа хүгжөөхэ хэрэгтэ энэд[...]соёл культурын бүлгэм ехэ габьяатай. Танай бүлгэм, [...]ультурын холбоо барисаа байгуулха талаар манай [...]овет-энэдхэг бүлгэм Советскэ Союзай болон Ин[...]ондохи хани барисаа бэхижүүлхэ, олониитын ондо [...]уулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон [...]хэ гол ёһонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ туһална гээд [...] соо хэлэгдэнэ.

Бүхы хүсэ шадалнай зорюулагдаха

КПСС-эй Закаменай райкомой секретарь нүхэр М. П. Федотов манай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлбэ:

—Түрэл партиингаа түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай аймагай ажалшад үнгэрэгшэ жэлдэ адуу малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар нилээд амжалтануудые туйлаа. Тэрэнэй ашаар аймагнай гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб 101 процент, һүөөр—106,1, үндэгөөр 103 процент дүүргээ.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумые ажалай амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоод, аймагаймнай хүдөөгэй ажалшад баһал ехэхэн хүдэлмэри хээ. Аймагнай гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үни дүүргээд, хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. «Победа», «Коммунизм» колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб нилээд үлүүлэн дүүргэнхэй.

Энэ жэлдэ малай хоол хоормо урда жэлэйхиһээ дутамаг, багашье һаань, колхозуудта малай үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэржэ байна. Малай үхэл, гарза урданайхиһаа бага, түл олоор абтаа. Жэшээлхэдэ, «Дружба» колхоз энэ жэлэй хоёр һарын туршада нёдондоной тэрэ үеынхиһээ 4,5 дахин олон хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ.

Мүнөө манай аймагай ажалшад партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй материалнуудтай ехэл һонирхолтойгоор танилсажа эхилбэ. Агитаторнууд даалгагдаһан участогтаа уншалга, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Н. С. Хрущевой элидхэлые, Пленумэй баталан абаһан тогтоол, Хандалгые шудалха зуураа, ажалшад хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ Коммунистическэ партиингаа, тэрэнэй Центральна Комитедэй эрид шууд хэмжээ абажа байһыень үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

Хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн тон гүнзэгы удхатай элидхэлтэй, тэрэ асуудалаар үгэ хэлэһэн хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнуудтай гүнзэгыгөөр танилсажа захалбабди. Манай һанахада, партимнай мүнөө үедэ хүдөө нютагта ажабайдалаар табигдаһан шухала асуудалнуудые зүб мүрөөр шиидхэжэ байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

УЛАМ ОРОЛДОСОТОЙГООР АЖАЛЛАХАБДИ

Үнэхөөр колхоз, совхозуудай хүгжэлтэ гол түлэб эдлүүриингээ газар хэр зүбөөр ашаглаһанһаа дулдыдаха байһаниинь элитэ. Энээнһээ урда таряалангай газарай ехэхэн хубида аша үрэ багатай элдэб ногоон, овёс таригдажа, нилээд ехэ газар паар болгогдожо, жэл соо хооһоор хэбтэдэг байгаа. Имэ байдал манайшье совхоздо бии гээшэ.

Таряалангаа зүбөөр хубаарилжа, иимэ аша үрэ багатайгаар хэрэглэгдэжэ байһан газартаа ургаса, шэмэ ехэтэй кукуруза, сахарай свёкло, горох, тэжээлэй бобы таридаг болоходоо ямар ехэ хубилалтын хэгдэхэнь мэдээжэ.

Партиингаа ЦК-гэй мартын Пленумэй табиһан зорилгонуудые энэ гэһээр бэелүүлжэ эхилхэ гээшэ маанадай шухала хэрэг болоно.

Байгша ондо үрэ багатай ногоо, зеленко тарихаяа болижо, тэндээ горох, бобы тариха гэжэ шиидээбди. Хабарай паарай орондо намарай эртын паар хахалхабди.

Колхоз, совхозуудай ажахые түсэблэхэ, эмхидхэхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэдэ туһалха үүргэтэй район хоорондын управлени эмхидхэхэ тушаа Пленумэй абаһан шиидхэбэриие тон зүб гэжэ һананаб. Мүнөө хүрэтэр колхоз, совхозуудай ажахы дээрэһээ тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ арга олдоогүй байгаа бшуу.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партиингаа табижа байһан анхаралда харюу болгон бүри эршэмтэйгээр ажаллаха байнабди. Мүнөө 8 мянган эхэ хониһоо 6 мянга шахуу хурьган абтаба. Олонхи отарануудта хурьгад нэгэншье гарзатүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Мал шахан таргалуулагшадай эршэмтэйгээр ажаллаһанай ашаар энэ жэлэй 1-дэхи кварталда гүрэндэ мяха тушааха түсэб 138 процент дүүргэгдээ. Һү тушаалга мүн лэ урагшатай. Үнгэрһэн хоёр һарын туршада нёдондоной энэ үеынхиһөө хоёр дахин шахуу ехэ һүн гүрэндэ тушаагдаа. Гүрэндэ һү худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр болотор дүүргэхын түлөө оролдонобди.

Ажалай гаргаша багатайгаар ехэ, химда сэнтэй продукци абахын тула совхозойнгоо бүхы һалбаринуудта ажахын тоосоондо ороһон бригадануудые эмхидхээд байнабди. Партиингаа ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэреэр зэбсэгжэжэ, бүри 1962 ондо шэнэ амжалтануудые туйлаха байһандаа этигэнэбди.

А. Поздняков,
Баргажанай совхозой парткомой секретарь.

ГОРНО-АЛТАЙН АВТОНОМНО ОБЛАСТЬ. Онгудайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз адуу малаар олон юм. Имагтал хонидойнь тоо толгой 34 мянга шахуу болодог. Ахалагша хонишон, комсомол басаган Нина Ечибесова ехэ хүндэтэй болонхой. Колхозникууд тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлээ. Зураг дээрэ: СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Н. О. Ечибесова.

ТАСС-эй фотохронико.

Бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ

Эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо гээшэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ айхабтар ехэ удха шанартай асуудал гэжэ партиин ЦК-гэй һаяхан боложо үнгэрһэн Пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Энэ шухала зорилго бэелүүлхэ зон нэн түрүүн бидэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болоно ха юмбибди. Энээнтэй хамта хэдэн үгэ хэлэлтэй.

Манай колхоз ажахынгаа бүхы һалбариие шэнэ аргаар эмхидхэдэг болоһоор мүнөөшье хэды болобо. Ажахын тоосоондо ороһоор хоёр жэл боложо байнабди. Манай бригада Нарин гэжэ нютагта һууринжанхай. Анхан эмхидхэхэдэ түрүүшээр минии дүү хүбүүн бригадираар хүдэлжэ байһанаа мүнөө һургуулида ошонги. Мүнөө намарай би хүдэлжэ байнаб.

Бригадамнай 9 хүнүүдтэй. Хоёр мянга шахуу хонидтойбди. Эдэ хонидойнгоо эдихэ тэжээл өөһэдынгөө хүсөөр бэлдээ һэмди. Сабшалангаа һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хэгдээ һэн. Үтэг шэбхэ зөөгдэһэн байгаа. Мүн шэмэтэ тэжээл бэлдэгдэһэн юм. Эдэ бүгэдын ашаар малнай яһала һайн ондо орожо байна. Хонин бүриһөө хурьга абахын тула оролдожол байнхайбди.

Хонин ажалые ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхын тулада түрүү арга хэрэглэхэ шухала байһаниинь мэдээтэй. Манай колхоз хонидоо эртэ үбэл хурьгалуулдаг болонхой юм. Энэ онол аргын һайн, үрэ ехэтэй байһан тухай онсо тэмдэглэмээр. Хонидоо үбэл түрүүлхэ гээшэ тоо толгойень олошоруулха шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Ажахын тоосоон ажал үйлэдбэриие ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ шухала арга байһанаа гэршэлэн харуулаа. Тиин энээниие улам нарижуулан һайжаруулха эрилтэ мүнөө табигдана. Ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд газар газарта ондо ондоогоор байгуулагдана.

Заримандань трактор даалгажа үгтэнэ. Теэд энэ техникэ бүрин хүсөөрөө ашаглагдана гээшэ гү гэжэ хараха ёһотойбди. Минии һанахада, хонишодой бригада бүхэндэ трактор бүхэли жэл соо даалгажа үгэлтэгүй. Жэшээнь, манайда ажахын тоосоондо ороһон тэжээл бэлэдхэлэг оньһожоруулагдаһан бригада бии юм. Энэ бригада бэшэ бэшэ бригадануудтай ажахын тоосооной үндэһөөр харилсадаг гуримтай. Техникын хэрэгтэй болоходо хонишодто ерэжэ, ажал хэдэг. Иигэжэ хэрэгтэй хэрэгтэй сагтань машина техникэ абаад байбал, таарамжатай гээд һанагдана. Тиигэбэл техникэ хүсэд дүүрэнээр ашаглагдаха.

Б. Баинов,
Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадын бригадир.

Эрэгтэй, эмэгтэй колхозникуудта, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ, эрдэмтэдтэ, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэ, коммунистнууд болон комсомолшуудта, Советскэ Союзай бүхы ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые республикымнай ажалшад халуунаар угтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын «Электромашина» заводой электромеханическа цехын парторг Н. С. Дёмин (дундань) залуу хүдэлмэришэдтэй энэ Хандалга тухай хөөрэлдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Бурят Үнэн, 2-дохи нюур

АЖАБАЙДАЛААР, СОЦИАЛИЗМЫН ИЛАЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨР ШАЛГАГДА… КОММУНИСТНУУД БОЛОН ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ ХОЛБОО БАРИСААН ТҮГЭЛДЭР ЕХЭ ХҮ… ПАРТИ АРАД ХОЁРОЙ БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ ЭЛИ ТОДО ГЭРШЭ МҮН БОЛОНО.

КПСС-эй ЦК-гэй ХАНДАЛГАҺАА…

ХҮСЭЛ, БОДОЛЫНЬ НЭГЭ

Иволга тосхоной Культурын байшан соо хүн зон олон. Тэдэнэр дээдэ түрэ засагтаа дэбжүүлһэн эрхимүүдтэсэ уулзахаяа эндэ ерээ бшуу. Нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб мартын 1-дэ үлүүлэн дүүргэһэн Иволгын совхозой малшад, хүдэлмэришэд бүришье һаа баяртай.

Һунгалтын урда тээхи суглаае сомоной Советэй түрүүлэгшэ Р. Д. Тапхаров нээхэ зуураа, депутатда кандидат Л. Л. Линховоиной этигэмжэтэ нюур В. Г. Бальжиевта үгэ үгэбэ.

— Ямар гайхамшагта һайхан үе сагта ажаһууна гээшэбибди. Манай ороной гэгээн гэрэлтэ ерээдүй тээшээ бата найдамтайгаар зорижо ябаа үе сагта эрхимүүдээ дэбжүүлээбди. Лхасаран Лодонович халаа үнэхөөрөө арадай дуданаа ургаа гараһан искусствын түлөөлэгшэдэй нэгэн. Манай найдамтай кандидат этигэлыемнай хүсэд дүүрэнээр харюулхал байха...

Трибуна дээрэ СССР-эй Верховно Советэй депутатда кандидат Н. Л. Щаповай этигэмжэтэ нюур нүхэр Доржиев бултанай нэгэн тэгшэ һанал элирхэйлэн, эрхим хүбүүнэйнгээ түлөө һунгалтын үдэр нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень уряалба.

Удаалуулан үгэ хэлэһэн совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Н. С. Черпенко, хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэ Н. С. Хребтов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, Иволга тосхондо уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэри бүхыдэнь һайжаруулха хэрэгтэ туһалалсыт гэжэ кандидадаа гуйбад. Кондитерскэ фабрикын директор нүхэр Яковлев болбол манай коллектив февраль һарынгаа түсэб 112 процент эрхим шанартайгаар дүүргээ гэжэ элидхэбэ. Тиихэ зуураа, манай эндэ интернат-һургуули, хүүгэдэй сад шэнээр бариха хэрэгтэ мүн лэ анхаралаа табихыень һанамжалба. Энэшье гайхалтай бэшэ. Юундэб гэхэдэ, ажалшад өөрынгөө «зарсада» найдажа захина бшуу.

...Сугларагшадта халуунаар угтагдаһан нүхэр Линховоин таанадай арюун этигэл найдабаринетнай харюулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдохоб гэжэ мэдүүлээ.

Оперо, балетэй, бурят драмын театрын ба филармониин артистнуудай хүсөөр һонирхолтой концерт харуулагдаа.

И. Этингов.

Соёлшо хүнэй хэрэг

Борьёогой үргэн галаар тарража байрлаһан отара, гүүртэнүүдтэ ябабал, уран гоёор бэшэгдэһэн лозунг, диаграммануудые харахат, шадамараар түхеэрэгдэһэн улаан булангуудые үзэхэ байхат. Тэндэнь малшадай социалис уялганууд, тэдэнэй гол зорилгонууд аржыса бэшээтэй байна.

Отара, гүүртэнүүд дээгүүрхи харуулан ойлгуулха диаграмма, лозунгнуудые эндэхи партийна эхин организациин секретарь Цыбен Цыбикович Сагалеев өөрөө бэшэһэн байдаг.

Цыбен Цыбикович Сагалеевэй намтарые тобшо тэдыгээр бэшэхэ, һонирхомоор харуулха гэбэл тон бэрхэ байха юм. Тэрэ 30 гаран жэлдэ һургуулиин багшаар хүдэлжэ байһан республикын габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэтэй, арадай гэгээрэлэй түлөө шууд тэмсэһэн байха. Түрэл колхоздоо арбаад жэлэй турша соо партийна эхин организациин секретаряар ажаллажа, арад зондоо бүришье хүндэтэй болонхой. Цыбен Цыбикович Сагалеев сомоной Советэй депутадаар оло дахин һунгагдаа.

Имэл даа юрын коммунистын ажабайдал. Цыбен Цыбикович эрхим агитатор гэжэ үншэй суурхадаг юм. Тэрэ түрэл бурят хэлэн дээрээ лекци, элидхэлнүүдые уншадаг, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэнь бултадаа анхаралтайгаар шагнадаг, дахинаа ерэжэ байгыт гэжэ уридаг юм. Нүхэр Сагалеев түрэл партиингаа түүхэтэ Программые хайшан гэжэ бэелүүлхэб, болохоёо байгаа Верховно Советтэ һунгаха һунгалтые ямар бэлэгтэйгээр угтахаб гэжэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Нёдондо «Коммунизм» колхоздо партийна организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэгдөө һэн. Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй гүүртэ дээрэ нүхэр Ц. Ц. Сагалеевэй түхеэрһэн улаан булангай хүдэлмэритэй тэдэнэр танилсахадаа үндэр сэгнэлтэ үгөө һэн. Тэдэнэр коммунис ажалай бригадын дэбтэрые һонирхожо үзөө юм. Һаалишадай туйлалта, ажабайдалайнь һонин һонин ушарнууд тэрэ дэбтэр соо бэшэгдэдэг.

Нүхэр Сагалеевэй үүсхэлээр Борьёо тосхондо политическэ гэгээрэлэй кабинет эмхидхэгдээ һэн.

Нүхэр Ц. Ц. Сагалеев 50 наһа хүрэбэшье, «шандааһа шангатай», залуу дорюун зүрхэтэй зандаа.

Б. Чагдуров.

Эбдэршэгүй нэгэдэл

Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб һууриин болохо Михайловка тосхондо олон хүнэй хабаадалгатай суглаан болобо. Тэндэ энэ колхозой гэшүүдһээ гадна, хүршэ «Красный Октябрь» колхозойхид, ЦРМ-гэй хүдэлмэрилэгшэд байлсаба.

Һунгагшадтаяа уулзахаяа ерэһэн СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Гаврил Павлович Тюменцевые эдэнэр халуун хани ёһоной орнюн байдалда угтаба.

Имэ баяр ёһололой хамтын суглаан Цакир тосхондо болобо, тэндэ ажаһуугшад мүн лэ кандидадтаяа ушаржа, һанаһан байһанаа хөөрэбэ.

Тус нютагуудаар болоһон суглаанууд коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй эбдэршэгүй байһые үшөө дахин гэршэлбэ.

ТҮҮХЭТЭ СЪЕЗДЫН Һ…

Соёл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулха, ажалшадые, түрүүшын ээлжээндэ залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта партийна организацинууд гол анхаралаа табиха ёһотой гэжэ КПСС-эй XXII съездын резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Ушар тиимэһээ Байгалай леспромхозой партком һүүлэй үедэ соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ гол анхаралаа табидаг болонхой. Энэ хүдэлмэридэ илангаяа багшанар, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана. Багша Н. Т. Назаренко, леспромхозой директор С. И. Гришкин, лекторнууд нүхэд Кузьминых, Коркин гэгшэд һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн лекцинүүдые КПСС-эй Программаар уншаһан байна.

Хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг газартань саг үргэлжэ нээлгээтэй байдаг агитпунктнууд эмхидхэгдэнхэй. Турка тосхоной агитпункт һонирхолтой хүдэлмэри ябуулна. Тэрэнэй хүдэлмэридэ Туркын найман жэлэй һургуулиин багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой.

Тэндэнь һунгагшадай асуудалда харюу үгэжэ байха тусхай булан бии. Багшанар-агитаторнууд ажалшадай һонирходог асуудалда харюу үгэдэг, тэдэнэй үүсхэлээр үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг. Жэшээнь, һаяхан граждан дайнай геройнууд һунгагшадтай уулзаа, «Үхибүүдээ ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ» гэһэн асуудалаар түрэлхидэй конференци болоо.

Мүнөө жэлдэ партком болон цехүүдэй партийна организацинууд политическэ һуралсалые зүбөөр эмхидхэһэн юм. Жэшээнь, 13 кружок болон политическэ һургуулинуудта 300 гаран коммунистнууд, комсомолшууд болон хүдэлмэришэд һуралсана. Пропагандистнар нүхэд Куприянов, Коркин, Капустин гэгшэдэй хэһэн хэшээл саг болзортоо, һайнаар үнгэрдэг.

Цехын партийна организацинууд һунгалтын хүдэлмэриие ябуулна.

Тус партийна ор… агитколлектив 200 … таторнуудһаа … Агитаторнууд нүхэ… Сараев, Кучумова… на гэгшэд участогт… саг үргэлжэ хөөрэ… гэнэ. Тэдэнэр ойл… хүдэлмэри ябуулхы… жуугаар хүдэ… ажал тухай һонир… Олон агитатор, пр… нарай оролдолго һ… харуулба. Леспром… нарынгаа түсэб үл… гээ. СССР-эй Вер… дэй һунгалтые аж… гээр угтахын тула… шэд бүри ехэ … абажа, һунгалта б… хи кварталайнгаа … гэхэ гэжэ зоригжо… малгайгаа а… ажаллажа байнхай…

Гэбэшье партк… партийна органи… хүдэлмэридэ дутуу… бии байһаар. Үйлэ… рим участогууд … ажалладаг, түсэбө… дэггүй. Зарим хү… угаа аягүй ябада… байна: архидаха, … рам эбдэхэ гэхэ … дээрэһээ имэ у… нэб? Партком, пар… организацинууд … гын, эмхидхэлэй … үшөө һулаар ябу… Ушар иимэһээ п… асуудалда анхарал… ри табижа, бии ба… дундануудаа эрид… ёһотой.

В. …

«Знамя побе… редакциин ха…

Турунтаево.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай совхозой агитатор Тамара Георгиевна Коновалова (зүүн гарһаа хоёрдохи) һунгагшадай дунда хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Дуугаа үгэхэ гурим

Энэ оной мартын 18-да хаахаанагүй болохоёо байгаа һунгалта нютагай сагаар үглөөнэй 6 часһаа һүниин 12 час хүрэтэр үргэлжэлхэ юм. Һунгагшадай дуугаа үгэхэ гурим советскэ демократиин бүри һалбаран бадаржа байһанай толотомо гэршэ, бодото шэнжэнь болоно. Энэ ушарта һунгагша бүхэн бэеэрээ һунгалтада хабаадаха уялгатай. Бодото дээрээ имэ гурим хайшан гээд бэелүүлэгдэхэб? Өөһэдынгөө ажаһуудаг газартахи һунгуулиин участогай байрладаг байшанда һунгагша өөрөө ерэжэ, өөрыгөө гэршэлһэн үнэмшэлгээ һунгуулиин участогай комиссиин секретарь гү, али гэшүүдэй нэгэндэнь харуулаад, һунгагшадай списогтэ «һунгаба» гэһэн тэмдэглэл хүүлээд, 3 бюллетень абаха зэргэтэй. Тэдэнэй сагааниинь Союзай Советые, сэнхирынь РСФСР-һээ Национальностьнуудай Советые, тиихэдэ ягааниинь Бурядай АССР-һээ Национальностьнуудай Советые һунгаха бюллетень болоно.

Манай орон дотор дуугаа үгэжэ һунгаха гурим нюусаар гүйсэдхэгдэдэг. Бюллетеньнүүдые абаһан эрхэтэн бүхэн тусхай түхеэрэгдэһэн таһалгада (кабинада) орожо һунгаха ёһотой. Зүгөөр һунгажа байха үедэнь тэрэнэй ороһон таһалга соо бусад хүн (комиссиинншье гэшүүн) байлсажа огто болохогүй. Зарим ушарта хэн нэгэ һунгагша үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али ямар нэгэ ушар дээрэһээ хуулита эрхээ гүйсэдхэжэ шадахагүй байгаа һаа, дуратай һунгагшаяа таһалгадаа уриха эрхэтэй. Удаань һунгуулиин бюллетеньнүүд һунгуулиин урна руу табигдажа, дуугаа үгэлгэ иигээд дүүрэдэг байна.

Имэшье ушар байжа болодог. Үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдэй гү, али бусадай хүндын шалтагаанаар һунгалтын боложо байһан газарта өөһэдынь ерэжэ шадахагүй байгаа һаань, һунгуулиин участогай комисси энээн тушаа уридшалан онсо анхаралаа табиха, али болохо туһаламжа үзүүлхэ уялгатай. Зарим эрхэтэд тон хүндэтэй шалтагаанаар һунгуулиин участогта тэрэ үдэр ерэжэ шадахагүй байба гэлэй. Энэ ушарта һунгуулиин комиссиин гэшүүн гү, али тусхай түлөөлэгдэһэн нюур һунгагшын гуйлтаар тэрэнэй ажаһуудаг газартань һунгуулиин урнатай ошожо һунгуулжа болохо.

Зүгөөр ажабайдалда ямаршье ушарал тохёолдодог гээшэ һаб даа. Тодорхойлон хэлэбэл, зарим бүлэг һунгагшад һунгуулиин участогуудһаа холо газарта хүдэлжэ, ажалһаа таһарха бүри аргагүй гү, али ямар нэгэн һаатабарида баригдаба гэлэй. Ихэдэнь яалтайб? СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1945 оной декабриин 12-то тунхаглаһан тогтоолой ёһоор, тусхай түлөөлэлгэтэй хүнүүд багахан хэмжээнэй урнануудые абажа ошоод, һунгагшадта һунгаха арга олгохо ушартай.

Баталагдаһан списогэй ёһоор зарим участогуудта бүхы һунгагшад һүниин 12 часһаа урид дуугаа үгэжэ дүүргэбэ гэлэй. Иигээд байхадань, тогтоогдоһон сагһаа урид дуугаа үгэлгые дүүрэһэн дээрэ тоолоод, һунгуулиин участогые оройдонь хаажа болохо гү? Үгы. Тон тиигэжэ болохогүй бшуу. Юундэб гэхэдэ, һүниин 12 саг болотор ямар нэгэн һунгагша ондоо тээһээ «Дуугаа үгэхэ эрхэтэй үнэмшэлгэтэй» ерэжэ магад. Энээниие хараада абаха тон шухала.

Һунгалтын дүүрэһэн хойно, һүниин эгсэ 12 часта һунгуулиин участогай комиссиин түрүүлэгшэ дуугаа үгэлгые түгэсхэһэндэ соносхоод, урнануудые задалдаг юм. Тэндэ байгшад бюллетеньнүүдые туд бүридэнь нарин нягтаар шалгажа, бүридхэн тоолоо заһалха ёһотой.

Һунгалтын дүнгүүдые бүридхэн сонсолхо үедэ һунгуулиин документнүүдые хуули бусаар заһаһан, буруугаар тоолоһон гү, али нюусаар дуугаа үгэлгын гурим хазагайруулһанай түлөө энээндэ хабаатай гэмтэ нюурнууд «СССР-эй Верховно Советые һунгаха Дүримэй» 110-дахи статьягай үндэһөөр хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха жэшээтэй. Энэ юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, совет һунгуулиин гурим, эрхэтэн бүхэнэй һунгаха шангин эрхэ хадаа манай оронд тон наринаар сахигдадаг байһые гэршэлнэ.

Б. Гуревич,
БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй юрист-консультант.

Һунгалта тухай хөөрэлдөөн

ЭРТЫН ОВОЩ УРГУУЛХЫН ТУЛА ЯМАР ХҮДЭЛМЭРИ ЯБУУЛХАБ

Мэргэжэлтын дурадхал

Дулаан һайн теплицэнүүдые барижа, эртын овощ ургуулха хүдэлмэри манай республика дотор дэлгэрэнги бэшэ. Урдань энээниие ашa үрэ багатай гэлсэдэг, мүнөөшье зарим хүнүүд тиигэжэ һанадаг гээшэ. Энээнһээ уламжалан республика доторнай овощ ургуулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Эртэ болбосордог огородой эдеэгээр город болон тосхонуудай ажалшадые гүйсэд хангадаггүймнай элитэ.

Хэрбээ тепличнэ аргые шадамараар хэрэглэбэл, агротехникын заабаринуудые наринаар сахижа, овощ ехээр тарибал, баян ургаса хуряажа абаха аргатайбди. Энээниие дүршэл гэршэлэн харуулна. Тусхайлан хэлэхэдэ республикымнай түрүү ажахынуудай теплицэ соо ургуулһан үгэрсэ Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкын теплицэнүүдэйхиһээ заахашье дутуугүй байдаг. 1956 ондо выставкын теплицэнүүдтэ дүрбэлжэн метр талмай бүриһөө 24,9 килограмм үгэрсэ абтаһан байгаа. Тиихэдэ «Улаан Оронго» колхоздо (1960 ондо) — 23,5 килограмм үгэрсэ хуряагдаа. Мүн энэ жэлдэ Улан-Удын туршалгын сортучастогто 44 килограмм 500 грамм, Бурядай туршалгын сортучастогай теплицэдэ (1961 ондо) 53,5 килограмм үгэрсэ хуряагдаһан байха юм.

Зүгөөр эдэ бүгэдые: жэшээлхэдэ, 1959 ондо ороноймнай түрүү ажахынуудта дундада зэргээр дүрбэлжэн метр бүхэнһөө 19—20 килограмм хүрэтэр үгэрсэ хуряажа абаһыень хараадаа абаад үзэхэдэ, манай республикада бүри баян ургаса абтаа бшуу. Энээниие яажа туйлахаб гэхэдэ тон түрүүн агротехникын заабаринуудые наринаар сахиха, ургамалда хоро хүргэдэг элдэб хорхой шумуултай тэмсэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ теплицэ болон парнигуудые баридаг түрүү ажахынууд ургамалда хоро хүргэдэг хорхой шумуултай тэмсэхэ олон аргануудые хэрэглэдэг болонхой. Энэ талаар Бурядай туршалгын сортучастогай дүй дүршэлые харуулмаар. 1960—1961 онуудта агроном В. И. Левенкын хүтэлбэреэр нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байха юм.

Бурядай туршалгын сортучастогта агротехническэ ямар хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэнэб гэхэдэ иимэ:

Тарилгын эхилхын урда:

1. Теплицэ, парнигуудай досоогуурхи—рама, сонхонуудай шэл, тарилга хэхэ газарайнь хүрьһэ шорой, бусад бүхы түхеэрэлгэнүүдынь 40 процентнэ формалинай раствороор дезинфекци хэгдэнэ. Энэ ушарта гексахлоран хоро хэрэглэлсэхэдэ болохо.

2. Тарилга хэгдэхээр бэлэдхэгдэжэ хэбэрлэгдэһэн үрэнэ хүрэнгэнь юрын дабһанай 5 процентнэ раствороор угаагдана. Тиихэдэ шанар һайнтай болодог.

3. Үрэнэ хүрэнгэнь тарилгын урда түү гранозан хоорог хородогдоно. Удаань 1 процентнэ марганцева калиин растворто 30 минута тухай байлгагдажа угаагдана.

4. Тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһые заабол уридшалан ургуулха. Тиихын тула тэрэнь ургасада ехээр нүлөөлдэг шэнгэн холисодо дэбтээгдэдэг юм. Энэ арга ургамалые вируснэ үбшэнһөөшье мүн лэ һэргылэлсэдэг. Тиимэ холисо иимэ хэмжээгээр хэгдэдэг гэбэл: 2 литр хэмжээнэй уһанда 10 грамм калийна селитрэ, 10 грамм суперфосфат, 0,2 грамм (сернокислый) марганец ороно.

5. Рассадань теплицэдэ таригдахынгаа урда тиофос болон меднэ купоросой раствороор (10 литр уһанда 10 грамм тиофос, 100 грамм меднэ купорос холигдоно) сасагдадаг.

Ургамалай ургажа байхада:

1. Рассадын һуулгагдаад нэгэ хоногой үнгэрһэн хойно, тиигээд 10 үдэр бүридэ (хорхой шумуулнуудай ургамалда хоро хүргэһэншье, үгышье байгаа һаань) ээлжээгээр тусгаар бэлдэгдэһэн холисонуудые — медный купорос, (7—10 грамм); тиофос (3—5 грамм 10 литр уһанда), медно-мыльнэ эмульси (10 литр уһанда 125—150 грамм, мылэ, 4—8 грамм меднэ купорос) сасаха. Хэрбээ ургамалай хорхой шумуулда ехээр эдюулжэ байгаа һаа, 10 литр уһанда худхагдаха тиофосыень 6—7 грамм хүрэтэр ехэдхэхэдэ болохо.

2. Шарлаһан набшаһануудай ургамалда бии болоходо түүжэ хаяад, газарта булаха, үгышье һаа галдажа үгы хэхэ.

3. Эшэ набшаһан хоёройнь хоорондуур гаража байһан һалаануудые пинцедээр гү, али хайшаар хайшалжа байха. Тиигэһэн удаагаа ургамалнуудта дезинфекци хэхэ, 1 процентнэ марганцева калиин раствороор угааха шухала.

4. Хорхой шумуулһаа ургамалнуудые һэргылхэдээ 5—10 процентнэ лизолой гү, али 10 процентнэ меднэ купоросой растворнуудые хэрэглэлсэхэ.

Ургамалнуудай һайнаар ургахынь тулада агротехническэ хэмжээ-ябуулганууды саг соонь үнгэргэхэ шухала. Ургамалнуудай элдэб үбшэндэ дайрагдаа һаань, карантинна гурим сахихада болохо. Илангаяа тепличнэ аргаар таригдажа байдаг ургамалнууд нэгэ гуримда байлгагдажа харууһалагдаха ёһотой. Теплицэ доторхи температурые ехээр халаажа гэхэ гү, али гэнтэ хүйтэн болгожо болохогүй. Энээнһээ шалтагаалжа ургамал үльбэржэ муудадаг. Тиимэһээ теплицэ доторхи агаарые 16—17 градусһаа хүйтэн болгонгүйгөөр байлгаха, үе үе сэбэр агаар оруулжа байха һайн вентиляци тодхохо хэрэгтэй.

Түрүү ажахынууд эртын овощ тарихадаа газараа һайнаар бэлэдхэнэ. Зөөгдэжэ абтаһан хүрьһэ шоройдонь модоной хибэдэһэн холигдодог, тиигээд микроэлементнүүд оруулагдажа, ургамалай ургасын һайнаар гараха арга олгогдоно. Тепличнэ ажахынуудта эдэ бүгэдэ заабаринууд наринаар сахигдажа, 1960-1961 онуудта баян ургаса абтаһан, ургамалнууд элдэбын үбшэндэ дайрагдаагүй, хорхой шумуулай аюулһаа һэргылэгдэһэн байха юм.

Түрүү ажахынуудай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэбэл, манай республикын колхоз, совхозууд овощнин баян ургаса абадаг болохонь лабтай. Тиигэбэл ойрын жэлнүүдтэ овощ ехээр абадаг болохо, городой ажалшадые эдеэ хоолой зүйлөөр хангалсаха байнабди.

В. Преображенский,
Бурядай хүдөө ажахын институдай багша.

ЛИТВАГАЙ ССР. Капсукска районой Черняховскиин нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүдэй ажабайдалда үдэр ерэхэ тудам гайхамшагта хубилалтанууд болоно. Колхозно тосхоной үйлсэнүүдтэ гоё һайхан, таарамжатай зохид гэрнүүд-коттеджнүүд баригдана. Тус бүхэндэнь электрын гэрэл, радио оруулагданхай. Колхоздо столово, бани, хубсаһа угаадаг газар нээгдэнхэй. Эдэ бүхы коммунально-ажаһуудалай хангалтын гаргашануудые колхоз өөрөө даадаг байна. Зураг дээрэ: Черняховскиин нэрэмжэтэ колхозой поселогой үйлсэнүүдэй нэгэн.

ТАСС-эй фотохронико.

Парторганиза… секретарьнуудай…

Һаяхан Гусиноо… ховой болон бри… парторганизацинуу… бюро болон партко… ретарьнуудай нэгэ… минар болобо. «П… хидхэлэй хүдэлм… һайжаруулха тух… КПСС-эй обкомой… нүхэр Мангутов х…

Удха түгэлдэр э… наһанайнгаа удаа… хабаадагшад парт… хэлэй хүдэлмэриин… лөө халан абалса… Оронго» колхозой… секретарь Б. Б. … партийна суглаану… шан гэжэ үнгэргэд… хөөрөө. Ленинэй… колхозой парткомо… С. Д. Лубсандорж… молой организаци… рине парткомой з… раар хүтэлбэрил… № 2/5 шахтын па… циин секретарь нү… —залуу коммунис… мүүжүүлхэ тухай, … нэрэмжэтэ колхоз… мой секретарь Н. … партийна группану… мэри ба комм… партийна даабари… хэ тухай хэлэбэд.

М…

„Агитат… блокно…

КПСС-эй Бурядай… паганда, агитациин… таторай блокнодой… дүрбэдэхи номер һая… гараба.

Блокнодой түрүү… һанда «Хөөрэлдөө х… нууд» гэһэн булэгтэ… нуудай, партийнаба… бата нэгэдэлэй шэн… лая», Б. Байминай… ажана һайн байдал… хэ коммунис арга з… тьянууд толилогдоо.

«Олонниитын дун… даг агитационно хү… дүршэлһөө» гэһэн … багоровой — «Ту… Харченкын — «А… зон олон» гэһэн … лэгдэнхэй.

«КПСС-эй XXII … хэбэринүүдые бо… лэе» гэһэн булэгтэ… — Худөөдэ шефс… үзүүлнэбди» гэһэ… тэмдэглэл бии.

«Хөөрэлдөө унгэ… лэ» гэһэн булэгтэ … мократиин шэнжэ… гэһэн статья, мүн … март һарада хөөрэ… рагша … ратура толилогдоо.

…НАИ ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

…хоёр арбан жэлэй …манай орондо комму- … түлэб байгуул- …ар партиин гай- …Программа хүгжэл- …үе шата нээжэ үгэ- …сэ социалистическэ …тоной бүхы формонууд …рэнээр хүгжэн һал- …гаан түрын хэрэгтэ …эн ажалшад улам …эдэбхитэйгээр хабаа- …болохо.

…р хэлэхэдэ, арадай …н хэрэг, тэдэнэй ха- …л-ябуулгые имагтал …н бэлүүлдэг, толгой- …н бшуу. Энэ ушарта …ой комиссинуудай үүр- … дээшэлхэ юм гээд …Программа дотор …данхай.

…табиһан асари ехэ …үе ажмалта түгэс …тулада манай нүн- …Соведүүд, тэндэхи саг …комиссинууд мүнөө …нэзэб? Бусадай халан …ямар шэнэ, һонин ар- …хэрэглэнэб, ямар ду- …удтайб? Эдэ бүгэдэдэ …оор харюусажа үзэе. …Бага-Куналейн сель- …эй дэргэдэхи саг үр- …омиссинууд хүдэлмэ- …дхэн һайжаруулаа. …хэдэ, Бичурын сель- …саг үргэлжын комис- …гаяа хүдөө ажахын, …-ажаһуудалай) сес- …дэ ажахын түрүүшүү- …элтэ элидхэл хүүл- …он эдэбхитэдэй ха- …тайгаар шухала зо- …дые шиидхэдэг, зүб- …дэг байха юм.

… шэнги Бага-Куна- …льсоведэй хүдөө ажа- …үргэлжын комисси ба- …аар хүдэлдэг. Дары …эхэ ёһотой асуудал- …ажагайруулангүйгөөр …ь сессиин үзэмжэдэ … тиигээд хүсэндэнь …нь тон һайшаалтай. …н гэшүүн бүхэн даа- … Жэшээнь, үбһэ, та- …аха, хонидые искус- …ргаар үрэжүүлхэ та- …нэй эдэбхитэй депу- …онер Р. Т. Чекинэй … хэрэг ажалыень тэм- …й үнгэрэлтэй бэшэ.

… дашарамда арадай …нууд гээшэ һунгаг- …аа үмэнэ байд гээд лэ … элидхэжэ байха ёһо- …. Энэ талаар Ара-Хэ- …омоной Совет жэшээ …. Нёдондо 32 депута- …ниинь һунгагшадайн- …э бүрин тоосоо. Юрэн- …лэбэл, бүхы Сове- …энэй депутадууд мүн …он. Бичурын, Ара- … сельсоведүүд, тэн- …г үргэлжын комис- …дэлмэреэ шэнэдхэн …мхидхэн һайжаруул- …р түрүүшын алхам

Тиин гэһээ тэдэнтэй хаяа халхажа һуудаг Заганай, Билютайн Соведүүд ажал хэрэгтээ шэнээр эрхилжэ үшөө эхилээдүй, тэндэхи саг үргэлжын комиссинууд һанахалдаа хаа яахан, ёһо дүүргэхын тэдыдэ «тоосодог». Ингэжэ хуушан түхэлөөрөө, эдэбхи үүсхэл гаргангүйгөөр хүдэлхэдэ ягаад һайн үрэ дүн туйлагдаха, шэнэ арга шэбтэргүйлгэхэб даа! Энээнһээ һаа арсаха саг тулаа. Хуушаараа хүдэлжэ огто болохогүй байһые дурсагдаһан Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр мүнөө хүрэтэр мэдэрнэгүй гээшэ гү? Энээн тушаа аймагай Соведэй зүгһөө нэгэтэшье бэшэ һанамжалагдаһан байха.

Хүгжэлтын үрэ дүн—шалгамар һайн хүтэлбэриин аша гэжэ дэмы хэлэдэггүй бшуу. Маарғантын, Билютайн, Заганай Соведүүдэй жэшээ болгон абаад үзэе. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, нютагай эдэбхитэдэй зоной дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри ёһотоор ябуулдаггүйһөө, хамаг шиидхэбэриинь имагтал хооһон саарһан дээрэ «дүүргэгдэдэг» ушарһаа тэндэхи һургуули, клуб, библиотекэ, магазин, эмнэлгын газарнуудай хүдэлмэри ягаад зүндөө һайжарба гээшэб! Мүн ажалшадай ажаһуудалаар хэншье эндэ анхардаг, һонирходоггүй.

— Ажал хүдэлмэреэ һайжаруулха талаар ямар хэмжээ, юу хараалнабта?—гээд тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдһөө асуухада:

— Бидэ яахабибди. Үнгэрхэдөө депутадууднайшье һүүлэй үедэ һунгагшадайнгаа үмэнэ тоосохоёо болишонхой агша,—гээд Билютайн сельсоведэй түрүүлэгшэ Ефимов урдаһаашни альгаа дэлгэн гомдохо.

Юун дээрэһээ, ямар шалтагһаа эндэ иимэ ушар тохёолдооб? Ямар үнэн зүб сэгнэлтэ үгэлтэйб? Тон түрүүн тэндэхи гүйсэдком зүблөө, хуралаа нилээхэн шууяа татаһанай эсэстэ, түхэреэн жэл соо арайхан лэ тэжэ гурба-дүрбэ дахин зарлаа болодог гуримтай. Ихэдээ нүхэр Ефимов хэндэ гомдоноб?

Мүн аймагай Соведэй хүдэлмэридэ бага бэшэ дутагдал бии гэжэ нюдэ далдалтагүй, сэхэ руунь хэлэе. Һая болотор аймсоведэй дэргэдэхи саг үргэлжын комиссинууд эмхидхэл хэлэн сессиин һүүлээр лэ саашанхи хэрэг ажалаа түсэблэдэг, тодорхойлдог һэн, мүнөө энэшье «унтаршанхай». Комиссии түрүүлэгшэнэр Эпов, Ястребова, Бардонов, Красинская, Иванов, Макоеева болон бусад бүхэли жэлэй туршада өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал сессиин гү, али гүйсэдкомой үзэмжэдэ нэгэтэшье табигүй. Иимэрхүү баримта үзэглэнүүдэй мүнөө үеын эрилтэтэй огто таарахагүйнь элитэ.

Манайда үшөө нэгэ «хүндүүлхэй» газар бии. Юун гээшэб? Зоной этигэмжэ харюулха нэгэн шухала зүйл—һунгагшадай эрилтэ, захяа тон муусса дүүргэгдэнэ. Улайха нюурта убайгүй, сэхэ руунь табибал—һунгагшадһаа ороһон бүхы захяа найдабариин оройдоо 50 процентнь дүүргэгдэнхэй. Бэшэниинь... өөрөө бүтэхын тэдыдэ орхиглошонхой.

Аймагай болон нютагуудтахи Соведэй гүйсэдкомуудай шухалын шухала энэ хэмжээ-ябуулгада эзэн бусаар, тон хойрогоор хандаһанһаа болоо бшуу. Ондоо юугээр тайлбарилхаб? Дүүргэгдээгүй захиралта, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые баримталан һануулбал, эндэхи «Рассвет», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, мүн Охин-Булагай совхоздо клуб болон соёлой бусад гуламтануу͡д шэнээр баригдахаар хараалагдаһан аад, тэдэнэй нэгэниинье хүсэндөө хүргэгдөөгүй.

Зорилго юуб гэхэдэ, КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые, мүн аймагай ажалшадай долоон жэлэйнгээ түсэб дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тулада хамаг хүсэеэ элсүүлхэ байһамнай элитэ. Энээнэй тулада, мүнөөнэй эрилтын ёһоор, түрүүшын ээлжээндэ нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха, эмхидхэн һайжаруулха тушаа түрүүшынгээ алхам улам арьбадхаха зэргэтэйбди.

Л. Лахарева,
ажалшадай депутадуудай
Бичурын аймгүйсэдкомой
секретарь.

„Эсэгэнэрынь харюусаг!“

Иимэ конференци һаяхан Иволгын дунда һургуулида болоо. Энэ асуудалаар элидхэл хэлэн һуралсалай талые даагша нүхэр Халбаев гэр бүлэдөө багаһаань хойшо үхибүүдые журамтай зохидоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гансал эхэнүүд бэшэ, мүн эсэгэнэршье ехэ үүргэтэй гэжэ тэмдэглэбэ.

...Партиингаа гайхамшагта хараа түсэб бодото дээрэнь бэелүүлжэ ороһон совет эрхэтэн бүхэн илангаяа мүнөө үедэ шэнэ хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха тушаа түйлай ехээр анхарха, энээнэй сэхэ хамааралсаха ёһотой. Энэ ушарта түрэлхидэй, илангаяа эсэгэнэрэй үүргэ дээшэлүүлхэ гээшэ тон зүйтэй, һайшаалтай хэрэг гээд үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ.

Жэшээлхэдэ, манай нютагта һуралсалайнь хажуугаар үхибүүдтээ хара багаһаа хойшо ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлдэгшэд олон. Бэрхэ хүдэлмэришэн Балалаевай хүбүүтээ дарханай дүйтэй болгоһониинь һайшаалтай. Иимэрхүүгээр нүхэд Хомяков, Власов, Кельберг болон бусад эсэгэнэр үрэ хүүгэдээ ёһотой коммунизм байгуулагшад — ерээдүйн найдамтай эзэд болгохоор хүмүүжүүлнэ гээ һаа огто эндүүрэл болохогүй. «Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэжэ дэмы хэлсээгүй байха.

Гэхэ зуура зарим түрэлхид үхибүүдтээ муу жэшээ, муу нүлөө үзүүлнэ гэжэ конференцидэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. Нэгэ жэшээ. Архинша Козлов үрэ хүүгэдэйнгээ haраһаар байтар гэртээ эллэбээр аашалдаг, бэлин шэбшэг үгэнүүдээр хараадаг, занадаг байха юм. Тэрэнэй «үрөөһэн бөөрэ» — Брыков баһал иимэрхүү аяг ааша гаргадаг. Этээл тиимэһээ тэдэнэй үрэ бэеншье муу журамтайгаар хүмүүжэжэ байнхай. Иимэрхүү «хүмүүжүүлгэнь» ямар һайн үрэ, нүлөө үзүүлбэ гээшэб!

Саашадаа иимэ конференци ехэ туһатай, тиигээд тэрэниие саг үргэлжэ үнгэргэжэ байхаар хараалбад.

Р. Тапхаров.
Советскэ район.

Мария Трофимовна Имеева 32 жэлэй туршада һургуулида ороодүй үхибүүдые хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулна, тэрэ Улан-Удын № 8 хүүгэдэй садые даажа абаһаар 24 жэл болоо. Нүхэр Имеевагай хүмүүжүүлһэн зарим үхибүүд мүнөө наһатай боложо, өөһэдынгөө хүүгэдые садта асардаг байха юм.

Инженер Гергенов, конструктор Архинчеев, врач Бакутина, багша Филиппов ажабайдалайнгаа зам харгын эхиие Мария Трофимовнатай холбонхой. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) хүмүүжүүлэгшэ А. Ф. Баханова детсадые даагша М. Т. Имеева, хүмүүжүүлэгшэ А. М. Сенотрусова.
А. КУРТИГАЙ фото.

ОЛОН ЗОНОЙ ХҮСӨӨР...

Жэл бүри аймаг доторнай февраль—март һарануудта хүдөөгэй уран һайханай самодеятельностиин заншалта харалга болодог юм. Тиихэдээ хүдөөгэй клубууд. Культурын байшангууд, арадай театрнууд нэгэ-нэгэ концерт гү, али зүжэг наада бэлдэжэ нютагтаа харуулаад, һайн һайн номернуудаа шэлэжэ, аймагай Культурын байшан соо арбаад хоногой туршада ээлжээгээр харуулдаг һэн. Мүн клубые, Культурын байшангуудые даагшанар, библиотекарьнүүд ба киномеханигууд ажалшадай дунда хэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосодог байгаа. Иигээд лэ хүдөөгэй соёл культурын эмхи зургаануудай жэлэйнь хүдэлмэриин дүн гаргагдадаг байһан юм. Иимэ хүдэлмэри ябуулхада, хүдөөдэ уран һайханай самодеятельностиие хүгжөөлгэдэ нилээд туһаламжа болодог байһаниинь дамжаггүй. Гэбэшье олониитын харалгые энэ мэтээр үнгэргэхэдэ, бүхы соёл культурын хүдэлмэридэ үргэн дэбжэлтэ болодоггүй байгаа бшуу.

Энээниие хараадаа абажа, мүнөө жэл соёл культурын хүдэлмэриие олониитын зүгһөө иигэжэ нэгэ талаһаань харалга эмхидхэхэгүй, харин хүдөөгэй соёл культурые бүхы талаһаань хаража, наринаар шалгажа, мүнөөнэй эрилтын ёһоор саашадаа хүдэлмэреэ эмхидхэхын тула хэмжээ-ябуулгануудые хараалха байнабди. Үнгэрэгшэ һарада партиин райком, аймгүйсэдком «Хүдөөгэй соёл культурые олониитын зүгһөө харалга тухай» гэһэн ехэ һайшаалтай тогтоол баталан абаһан байна. Энээнэй ёһоор февраль—март һарануудта аймаг доторхи соёл культурын эмхи зургаанууд, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэри наринаар шалгагдажа байна. Эндэ ганса уран һайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хүдэлмэри харагдаха бэшэ, харин хүдөөгэй культурын гуламтанууд мүнөөнэй эрхэ байдалда арад зоной дунда хэр зэргээр соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа байнаб гэжэ үзэгдэхэ, саашанхи хүдэлмэриин хараа түсэб табигдаха, клубууд, Культурын байшангуудай, арадай театрнуудай болон библиотекэнүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл согсологдохо байна.

Тэрэшэлэн олониитын зүгһөө булта, больницанууд, аптекэнүүд, медпунктнууд, амаралтын гэрнүүд, үхибүүдэй сад болон ясли шалгагдан харагдаха, бригада, фермэнүүдэй ариг сэбэр байдал, эмнэлгэ-һэргылэлгын хүдэлмэри наринаар шалгагдаха. Мүн аймаг доторхи худалдаа наймаанай, хэлхээ холбооной эмхи зургаанууд—столово, магазинууд, нүүдэл наймаан, радиоузелнууд, телефоной станцинууд, «Союзпечать» гэхэ мэтэнүүд шалгагдаха, харагдаха ёһотой. Энээнтэй хамта һургуулинуудай мастерскойнууд, кабинедүүд, библиотекэнүүд, интернадууд шалгагдажа, 1962 ондо олониитын хүсөөр хаана ямар барилгын ябуулагдаха байһаниинь түсэблэгдэхэ байна.

Хүдөөгэй соёл культурын харалгын үедэ зоной байра байдалда онсо анхарал хандуулагдаха, тиихэдээ айл бүлэ бүхэнэй ажаһуудал, поселок, тосхонуудай болбосон түхэл, радиофикаци, электрификаци болон бусад шалгагдаха зэргэтэй.

Хүдөөгэй соёл культурын харалга аймаг дотор апрелиин 1 болотор үргэлжэлхэ юм. Энэ туршада тон ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна. Тиимэһээ посёлогуудай, сомоной Соведүүдээр ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдээ. Эндэ соёл культурые хараха, шалгаха олон хүнүүдһээ бүридэһэн комиссинууд байгуулагданхай. Тиихэдэ сомоной дэргэдэхи комисси хэдэн бүлэг боложо хүдэлмэреэ эмхидхэнэ. Юундэб гэхэдэ, эндэ шалгагшадай мэргэжэл, бэлэдхэл хараада абтана. Мүнөө зарим томо, жэшээнь, Курумканай, Үүрэгэй сомоной Соведүүдэй дэргэдэхи комиссинуудта 100—110 хүн хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй дунда жиирэй олон колхознигууд ба совхозой хүдэлмэришэд бии.

Сомоной ба поселогуудай Соведүүдэй дэргэдэхи комиссинуудай хүдэлмэриие аймагай комисси хүтэлбэрилнэ. Тус комиссиин түрүүлэгшээр партиин райкомой хоёрдохи секретарь В. Б. Базаров томилогдонхой.

Мүнөө хаа хаанагүй сомоной Соведүүдэй сесси, партийна, комсомолой ба профсоюзуудай суглаанууд боложо, хүдөөгэй соёл культура харалга тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, олониитын харалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри аймаг дотор үргэнөөр захалба. Эдэ бүгэдэ хэмжээ-ябуулга саашадаа хүдөөгэй соёл культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө болохо байһаниинь лабтай.

Г. Козулин,
Баргажанай аймгүйсэдкомой
культурын таһагые даагша.

САГАЙ ЭРИЛТЭЭР

Хэжэнгын сомоной Соведэй газар дээрэ совхозой 1, 2, 3 фермэнүүд оршодог. Эдэ томохон ажахынууд юм. Энээнэй урда тээ эндэхи Совет аймаг соогоо ходол «һүүл барижа» ябадаг байгаа. Мүнөө гансахан аймагтаа бэшэ, бүхы республика соогоо суурхаһаниинь элитэ. Эндэ ямар хубилалта болоо гээшэб?

Ажахын хүгжэлтэ — хүтэлбэриин үрэ ашаһаа гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Энэ Соведые һүүлэй зургаан жэлэй туршада үүсхэл ехэтэй коммунист Дондок Санхирович Бадмаев хүтэлбэрилдэг. Хараха янзада наһажаал болоһоншье һаа, шударгы бэрхэ эмхидхэгшэ байһанаа харуулаа. Мүнөө хамта 27 депутадтай. Үйлэдбэриин түрүүшүүл арадай һунгамалнууд байха юм. Жэшээлхэдэ, коммунис ажалай нэрэтэй бригадын хонишод Т. Тушинов, Е. Нимаева, Г. Жанабазарова, һаалишад Ю. Дамбаева, Г. Чимитова болон бусадые олоор нэрлэжэ болоно.

Дурсагдаһан Совет үнгэрһэн жэлэй туршада хэр зэргээр, ямар үрэтэйгөөр ажаллаа гээшэб гэхэдэ, хүдөөгэй бюджедэй мүнгэн орошые 123,8 процент дүүргээ. Мүн мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб зуун хуби дүүргэгдээ. Зарим тэды һайн үрэ дүн туйлаһанай түлөө республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор энэ сомондо гурбадахи мүнгэн шан барюулагданхай.

Эндэ ямар шэнэ шэнжэ дэлгэрнэб гэхэдэ, коммунис ажалай хүдэлөөн үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Дүн хамта ажахын 7 бригада, үйлэдбэриин 17 түрүүшүүлдэ коммунис ажалай арюун нэрэ соло олгогдонхой. Туйлаһанаараа һанаагаа амарангүй, саашадаа ажал хэрэгээ улам һайнаар, шадамар бэрхээр эрхилхэ бэзэ.

Г. Ильин,
«Бурят үнэнэй»
штатнабэшэ
корреспондент.

…МЕНИИН ЭРДЭМТЭДЭЙ ГАЙХАМШАГТА ҮҮСХЭЛ

…лониитын хабаадалгатайгаар хүдэлхэ түрүүшын аспирантура

…дэ хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэдэй эрдэм… хүдэлмэри хэхэдэнь, кандидадай нэрэ… түлөө диссертаци бэлдэхэдэнь туһаламжа …дай научно-техническэ бүлгэмэй республи…т хандалга гаргаһан юм. Олониитын хү… туһаламжа үзүүлэгдэхэ байна. Армениин …) гаран эрдэмтэд тэрэ хандалгыень һайшаа…ниин ССР-эй Наукануудай академиин акаде… А. Аракелян, Г. А. Бабаджанян, М. В. Кась…ртчян, А. Л. Мнджоян, М. А. Тер-Карапе… академиин гэшүүд-корреспондентнүүд А. Т. … З. Симонов, В. М. Тараян, эрдэмэй доктор… Адонц, С. С. Саакян болон бусад үүсхэлшэ…оно.

…техническэ бүлгэмэй республиканска Сове… гурбан жэлэй болзортой олониитын хүсөөр …спирантура эмхидхэгдээ. Тэндэ ажаллажа …сахэ болоно. Научно-методическа, эмхид…бэри бэелүүлхын тулада научно-техниче…й Соведэй дэргэдэ тусхай комитет бии болгогдонхой. Аспирантурада абтаһан мэргэжэлтэд эрдэмтэдэй хүтэлбэреэр эрдэм-шэнжэлхы хүдэлмэри хэхэ юм. Олониитын хүсөөр эмхидхэгдэһэн аспирантурын тусхай гурим баталагдаа. Энэ хадаа научна хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ шэнэ арга болоно.

Армениин ССР-эй Наукануудай академи, республикын арадай ажахын совет, Армениин ССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги, научно-техническэ бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна Соведэй Президиум Армениин эрдэмтэдэй үүсхэлые һайшаагаа.

Научно-техническэ бүлгэмэй тусхай һалбаринуудай түбэй правленинүүдтэ, республиканска, хизаарай, һалбаринууд хоорондын областной Соведүүдтэ Армениин эрдэмтэдэй энэ дүршэлые шэнжэлэн үзэхыень ВСНТО-гэй Президиум дурадхаба. Тиигээд эрдэм-шэнжэлхы хүдэлмэри хэхэдэнь, эрдэмтын нэрэ зэргэ олохо шалгалта барижа гарахадань мэргэжэлтэдтэ бодото туһаламжа үзүүлхыень мүн лэ Президиум дурадхаһан байна.

(ТАСС).

Дзун-Хемчикскэ районой «30 лет Октября» колхозой оньһожоруулагдаһан бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Ооржак Лапсанчап гэгшэ Тувын малшадай замай залуурша болонхой.

Энэ эрхим хонишоной даадаг бригадынхид 1962 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абажа түлжүүлхэ уялгатай. Гүрэндэ 758 центнер мяха, 72,6 центнер нооһо худалдаха. Тиигэжэ 70.452 түхэригэй олзо колхоздо оруулха байна. Хэжэнгын совхозой Цынгэ Буянтуевай даадаг бригадынхидтай О. Лапсанчапай бригада мүрысэнэ. Зураг дээрэ: Тувын АССР-эй Верховно Соведэй депутат Ооржак Лапсанчап.

ТАСС-эй фотохронико.

Нүхэдэй сүүд нүлөө ехэтэй

Ямар гайхамшагта һайхан үе сагта ажаһууна гээшэбибди. «Мүнөө үеын совет хүнүүд коммунизмын үедэ ажаһууха!»— гэһэн партиимнай һүр жабхаланта үгэнүүд ажалша эрхэтэн бүхэнэй сээжэ зүрхэндэ хизааргүй ехэ баяр омогорхол түрүүлнэл. Теэд тэрэ гэгээн гэрэлтэ ерээдүймнай өөрөө хүрэжэ ерэхэ бэшэ, имагтал олон түмэнэй сусаршагүй ажалаар, үзэгдөөгүй ехэ баатаршалгын үрэ ашаар туйлагдаха байһаниинь элитэ.

Тииһээ тиитэр арад зондо ямаршье аша туһагүй, мүнөөнэй ёһодо огто таарахагүй, хойрог нозог ябадал гаргагшадай орон доторнай үшөөл бии байһаниинь гэмшэлтэй. Архинша алмайнар, зайгуулша забхайнартай эбсэшэгүй хатуу шангаар тэмсэхэ талаар Хэжэнгэ нютагай нүхэдэй сүүд юу хэнэб? Хэдэн баримта харуулан тайлбарилая. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада хамта 12 хэрэг хаража үзэһэн, шиидхэһэн байна. Эдэнэй олонхинь имагтал «хатуу хараһаа» һабагша татанхай. Жэшээлэн хэлэхэдэ, ажал хэдэггүй, архинша П. Кривошеев мүнгэн гэхэдэ мүргэжэ дохидог, ажал гэхэдэ ай-татай гэдэг байһан хүн. Тайлбарилан хэлэбэл, ниитын болон үмсын гэр байрануудые бараад, олоһон олзоёо гэр бүлэдөө асардаггүй, харин «хара уһа» руу хээд ябадаг байна. Дуратайдаа ажал хээд, дурагүйдөө хүлөө жиижэ, хүйһэндөө нёлбоод хэбтэжэ заншашаһан гэхэ. Нэгэндээ нэтэрэгшын хуби заяае нүхэдэй сүүд юун гэжэ шиидхээб? Совет хүнүүдэй орон доторoo нарата һайхан коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үе сагта иимэрхүү кривошеевүүд манай дунда байжа огто таарахагүй, тэрэниие нютагһаань заабол сүлэхэ хэрэгтэй гэһэн гүйлтатайгаар хүн зон аймагай арадай сүүдтэ хандаһан байгаа. Нютагайнь зоной эрилтые арадай сүүд хараада абажа, тэрэниие табан жэлэй болзороор нютагһаань ондоо тээшэ сүлэһэн байна. Тэрэнэй «үрөөһэн бөөрэ»—Антропова гэгшэ Хэжэнгэ тосхоной кассада хүдэлжэ байхадаа хүниие хардаһан, доромжолһонойгоо түлөө 10 түхэриг яла түлөө. Тэндэхи дунда һургуулида хүдэлдэг Савельев ниитын газарта хүниие баһал ямаршье шалтаггүйгөөр хардаһан, харааһанайнгаа түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа һэн. Нүхэдэй сүүд дээрэ тэрэ өөрынгөө буруу ябадал, гэм зэмээ үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ, «саашадаа иимэ һамуу һалихай ябадал огто гаргахаяа болёоб, хэрэгыемни сүүдтэ үгэнгүйгөөр өөһэдөө шиидхыт, хэһээгыт даа» гэжэ нүхэдэй сүүдые гуйһан юм. Саашадаа заһаржашье болохо, гэм зэмыень даб дээрэ ниитын һануулгаар хизаарлахадашье яадаг юм гэжэ нүхэдэй сүүд шиидхээ һэн. Мүнөө энэ хүн нээрээшье хүсэд заһаржа, ажабайдалайнгаа зүб замда оронхой агша.

Бидэнэр гэм хэгшэдые гансал хуулиин харюусалгада хабаадуулһаараа, хэһээһээрээ хамаг хүдэлмэреэ хизаарладаг бэшэ, харин тэдэниие үнэн зүб замдань оруулха, хэһэн зэмыень өөрыгөөрнь мэдэрүүлхэ гэжэ оролдодогбди. Иимэрхүү хараа баримталжа хүдэлөөд байхадаа зарим тэды һайн үрэ дүн туйлаабди. Саашадаашье «нүгэлтэй» хүнүүдые имагтал коммунис үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлэн болбосоруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулхабди. Нүхэдэй сүүдэй гэшүүд зоной дунда уридшалан хараалагдаһан түсэбэй ёһоор хүмүүжүүлхы нүлөөтэй элидхэл, хөөрэлдөө хэдэг юм.

Зүгөөр ажалдамнай дутагдалнууд бии гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гүрэн түрын удхатай энэ хэрэгтэ нютагай эдэбхитэдые үшөөл олоор хабаадуулжа шаданагүйбди. Һанаһандаа хүрэмөөр ажаллаад байгаа һаа, хэрэгнай улам урагшатай гэмтэ нюурнуднай улам үсөөрхэ байһаниинь лабтай.

Л. Бочкин,
Хэжэнгэ тосхондохи
нүхэдэй сүүдэй
түрүүлэгшэ.

Хори.

Алдартай

Бага наһанһаа ажал хүдэлмэридэ угаа дуратай Санжаб Бадмаев XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи бригадада хүдэлдэг юм. Энэ залуу нүхэрнай алишье ажалда бэрхэ: түмэрөөршье, модоортшье дархалдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ гунжануудые харууһалхадаа магтуулһаар. Үнгэрэгшэ зун Дулмажаб Даша-Нима хоёр дүүнэртэеэ малайнгаа эдихэ үбһэ тэжээл бүрин бэлдэһэн тула мүнөө малынь тобир тарган.

Эдэ гурбан аха дүүнэр эбтэй зэтэйгээр ажаһуудаг, колхозойнгоо мал ажалда һайн хүдэлдэг, правлени болон партийна организациһаа үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг.

Г. ТУГУТОВ.

Закамен.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ“
БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Аян данга „наашалыш“

Манай газетын февралиин 4-нэй номерто толилогдоһон «Аян данга «наашалыш» гэһэн гаршагтай статья соо Кяхтын аймагта шэбээлһэн хэдэн хааргашад тухай шүүмжэлэл гараһан юм.

Энээн тушаа Кяхтын аймгүйсэдкомой милициин таһагай начальник нүхэр З. Бальжинимаев иигэжэ мэдээсэбэ:

— Хаартын шуналтай хонжоо нааданда хабаадагшад Чибанов Хандажаб, Цыдыпов Базар, Цыдыпов Бадмажаб, Гумпылов Чагдар гэгшэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэдэй сүүд дээрэ хэлсэгдэжэ, зэмэ абаа.

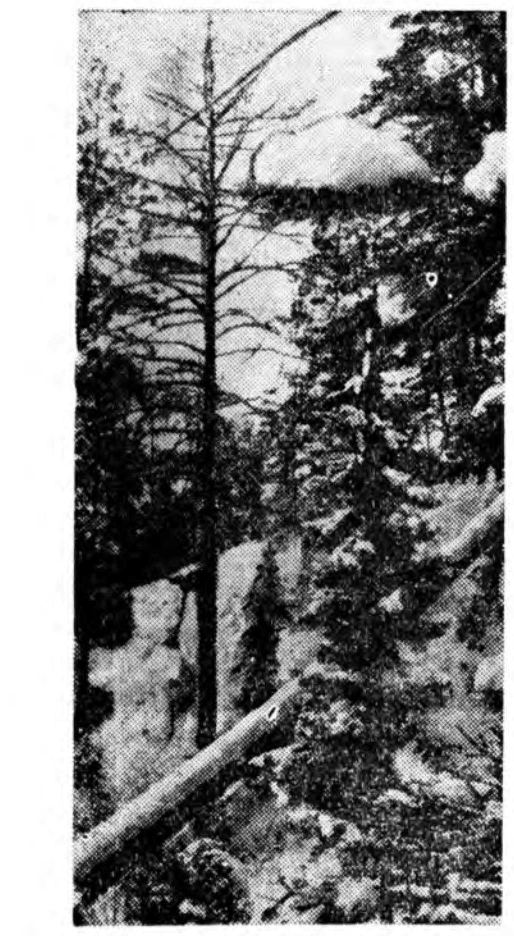

ҺҮҮЛШЫН САҺАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР.
И. Денисовэй фотоэтюд.

315 килограмм үргэбэ

Һаяхан «Спартак» бүлгэмэй спортын зал соо штанг үргэлгөөр һонирхолтой мүрысөөн үнгэргэгдөө.

Түрүүлэн бүри хүнгэн бэстэйшүүл хоорондоо шанга тулалдаа эхилнэ. Эдэнэр сооһоо Степанов 205 килограмм үргэжэ, нүхэдэйнгөө дунда түрүү һуури эзэлбэ. Эдэнэрэй удаа хүнгэншэг бэстэйшүүл Сычев Самбуев гэгшэд ана мана тулалдажа ороно. Штанг үргэлгөөр дүршэлтэй болоһон Сычевынь шүхэрөө 2,5 килограммаар уридлажа, баһал түрүү һуури эзэлээ.

Хүнгэн бэетэйшүүлэй дундаһаа 262,5 килограмм үргэһэн Лаптев эрхимлээ. Дундашаг, дунда зэргын бэетэйшүүл сооһоол тус тустаа 315-аад килограмм үргэһэн Муратов, Иванов гэгшэд шалгарһан байна.

Мүрысөөндэ эрхилэгшэдтэ «Спартак» бүлгэмэй грамота барюулагдаба.

И. Михайлюк,
мүрысөөнэй главна судья,

СҮҮД. Хоёр жэл? Тон зүб!

Хүн үйлэһөө хахасадаггүй юм гэһэн үгэ хүүр зарим нэгэн мүнөөшье дурдаад орхидог. Энээниие хулгайша, худалша амитадай хэлэн дээрэ «оршуулбал», аргамжа, дээһэ хэдыншье һунаа, нарин газараараа хэзээдэл таһардаг бшуу. Ямар ушарһаа иигэжэ хэлэнэ бииибди?

Закаменай тоһоной заводто кассираар бүри үнихэнэй худэлдэг болоһон П. Ф. Жаркова гүрэнэй мүнгэ хаба сооховоо хулууужа амташашаһан байба ха. Нёдондо гүрэнэй банкһаа тусхай документын ёһоор 16 мянган түхэриг абаһан аад, тэрэнэйнгээ аяар 10 мянгые долоо нугалаад, дороо һэнгэргүйгөөр даражархиһан гэхэ. Энээгээр тэрэнэй хомхой һанаан, хобдог сэдьхэл ханаһан, садаһан байгаа гү? Үгы. Тэрэ жэлынь һангай газарһаа үшөө 10 мянган түхэриг абаад, баһал хоёр сагаанай хоггүй болоторнь бэсэ сэнгүүлһэн, зугаалуулһан юм.

Иимэ орёо нарин «операцинуудые» ямархан аргаар хэдэг байбаб? Энэ хүмнай ойроо хүртэшэгүй гүрэнэй документнүүдтэ гар хүрэжэ хуурмаг арга зохёодог, «бала заһадаг», зарим тэдыень һэсгүй үгы хэдэг — иимэ хүйхэр.

Закаменай аймагай арадай сүүд хулгайша Жарковагай үнэн худал хоёрыень элирүүлжэ, хоёр жэлээр эрхыень хаһахаар шиидхээ. Тиигээд БурАССР-эй Верховно сүүд тэрэниие баталаа.

И. Мархандаев.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 23—25, үдэртөө 8—10 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Мартын 16—17-ой үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 26—31, үдэртөө 6—11 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Даширабдан БАТОЖАБАЙ

ХУБИ ЗАЯАН ГЭЖЭ БИИ ЮМ ГУ?

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь февралиин 28-най, мартын 1-нэй номернуудта)

Хирэ-хирэ болоод лэ даараҗа зүдэршэһэн, туража үхэхэ болоһон Аламжа Осор нүхэртөө орожо ерэдэг байгаа бшуу. Нэрэ һурагүй үлдэжэ байхаяа гайхашаһан Осор һанаа үнөөндэ дарагдахадаа Сяа ламатай хэлсэхэ, Аламжые ажалда оруулха гэжэ шиидэбэ ха. Үни саг үнгэрэнгүй, нэгэтэ Аламжын ерэхэдэ Осор тэрэниие дахуулаад Бээжэн дээрэхи нэгэ «Жэньхэчанда» асарба. Энэ «Жэньхэчан» хадаа, эрэ зоной бэеэ худалдажа, моригүй зоной өөһэдөө морин болодог рикш гэжэ нэрэтэй, хоёр сахаригтай тэргэ дээрэ хүниие һуулгаад ябагаар шэрэдэг ажал бшуу. Хэрбээ газаа талаһаань энэ «Жэньхэчан» хараа һаа, гурбан ехэ барилгаһаа бүридэһэн байдаг юм. Тэг дундахи гэр сооньоөрөө энэ «Жэньхэчанай» эзэн Ти-ду хитад байдаг һэн. Энэ гэр руу хэрэггүй хүн орожо болохогүй, гансал ажалда орохоёо гүйһан гү, али ажалайнтаа тоосоо хэхэеэ ерэһэн рикшнүүдородог байгаа. Энэ гэрэй хоорондуур гараһан коридорой хойто захадань өөрөө амардаг ба урда захынь таһагууд соо эрхэ ганса басаганайнь байдаг дээрэһээ, үлүү шууяһан зондо дурагүйдэдэг бшуу. Ти-дугай баруун захын гэрэй хажуу талаар рикшнүүдэй тэргэеэ оруулдаг хара ногоон шэрэтэй үүдэн бии юм. Энээхэн үүдэн дээрэ доошонь гонзойтор үлгэһэн «Жэн-хэчэ-чан» гэжэ иероглифаар бэшээтэй гаршаг харагдадаг һэн. Энэ гаршаг доогуур тэргэеэ шэрэһэн рикшнүүд үймэлдэн орожо гаража байнад ха. Энэ гаршаг хадаа—«рикшнүүдэй прокатна конторо Жэньхэ» гэжэ бэшэгдэһэн бшуу. Мүнөө тус үүдээр гаража байһан саб сагаанууд һандай — һууринуудтай шара болоод хара лаагаар будагдаһан гоёнууд рикшнүүдэй тэргэнүүдые удаан саг соо Аламжа хаража зогсохоодоо: «тархишье намайе ажалда абаһай даа. Иигэжэ ябанхаар, хүн бэшэ моринишье болошоо һаа хамаагүй һэн»,—гээд мүр ганса гэжэ шиидэһэн бурят досоогоо шабшана ха. Эгээл энэ үүдээр орон сасуу баруун тээшээ ошоһон ехэ тэбхэр хашаа байдаг. Энэ хашаагай эгээл тэгэн дунда хэдэн зуун жэл харуулшан болоҗо зогсоһон хаташанхай шэлбэнүүдтэй уляаһан харагдана. Эдэ зүүн ба баруун барилгануудынь дээрээ хушалтагүй юм һэн. Эдээн соогуур дүүрэн рикшнүүдэй тэргэнүүд зэргэлүүлжэ татажархёотой хонодог бшуу. Мүнөө Аламжые дахуулжа ерэһэн Осор үноохи тэгэн дундахи гэрэй үүдээр орожо нэгэ хэды болоод баяртайгаар энеэһээр гаража ерэбэ. Уданшьегүй тэдэнэрэй хамтадаа ороходонь морхогор хамартай, уйтахан нюдэтэй, халта бүхэтэр бэетэй үбгэн нээлгэтэй амаяа хажуу тээшэнь һэтылгэн энеэбхилһээр тэдэниие угтаа бэлэй. Энэ үдэрһөө хойшо талын бурят хүбүүн Аламжа Богдохаанай оршодог городой бараг жороо моридой нэгэн болоһон юм.

Зай даа, Аламжа хүлэг ажалдаа гараһаар арба шахуу хоноод байна. Бээжэн городой үргэн ехэ үйлсэнүүдые урагша хойшонь шурьяжа, үдэр саг эльгэхэ гээшэмнай тиимэхэншье химда байбагүй. Улаан Городһоо Неба дасан хүрэтэр хэдэн ли газар хатар дундаа хүрэһэн Аламжын амяа татажа үрьдөөгүй байхада, баһа нэгэ пасхагар хүн, лаб лэ зуун килограммһаа доошо бэшэ боломоор ашаан, тэргэ дээрэнь нисаглаһаар һууҗа абамсаараа: «Шамдуун! Шамдуун ябаарай, банк хаагдахань!»—гээд хашхарна. Арай гэжэ энэ туламтай мяха Банкын үүдэндэ асархатайнь хамта, нэгэ шордогорхон офицер тэрэнэй тэргэдэ һуумсаараа «Сагаан гэрнүүдтэ!» гээд бэеэ наймаалдаг янкануудай гэр дурдан сэрэгэй гуримаар захирха юм. Баһа нэгэ бархирһан нюдэтэй шабганса ерээд, «Дунчжимынь гэжэ могила ошожо үхэһэн хүбүүнэйнгээ хүүр харахамни» гэжэ байжа уйлганахадань, миин амаржа болохогүй бшуу. Тэрэ шабгансаяа могилаһаа гэртэнь абаашаһанай һүүлээр, тээ дүтэшэг байһан сагаан шулуун хүүргэ дээрэ тогтожо амарха гэхэдэшни, нэгэ томо тогоон соо хүнэй газаа гарадаг гэрһээ абаһан үнэр танартай юумэ бялхайтар үргэлһэн хитадууд хажуудашни ерээд баһа амархаяа зогсошохо юм. Пэй, яахабши даа, эдеэлээгүй гэдэһэнһээ хөөһэ гаратар хэды дахин охёод хооһон тэргэеэ шэрэнхэй саашаа ошохо болоно ха юмши. Теэд удаан ябаагүй байхадашни, һургуулидаа ошожо ябаһан баян айлай хүбүүн — студент байлгажа тэргэдэшни һуугаад Сыма Сянжу гэжэ урда сагай хитад поэдэй шүлэг араһаашни хашхаржа байгаад уншахынгаа забһараар: «Аалин ябанаш!» гээд харааха юм. Сэбэр сагаан самса, сагаан улатай шархи гутал Ти-дуһээ абахада хэдыншье һайн байһан һаа, мүнөө тэрэ самсань Аламжын бэедэ шара хүлһөөрнь нялдашанхай, нюргыень хордоожо ябана бшуу. Арай гэжэ тэрэ студентһээ һалаад байхадань, «Чжуанькуй» гэжэ нэрэтэй, хүнэй урдаһаань харахын аргагүй бузар муухай бурханай дүрэ бариһан господин тэргэдэнь һуугаад яаруулха юм. Тахал үбшэндэ дайргадаһан айлай үүдэндэ хоротон шудхэрые айлгахын түлөө энэ бурханай дүрэ үлгэгдэдэг байгаа. Тэрэ үбшэлһэн айлай үүдэнһээ хахасажа үрьдөөгүй байхадашни бүри хэлэшэгүй, бочкын зэргэ гэдэһэтэй нэгэ золиг томо һэбюурээр нюураа һэбин байжа ооглоод, бэе тээшээ хургаяа ёдогошуулан дуудаха юм. Яахабши, амидыгаар морин болоҗо хубилһан хойноо эсэһэн хүлөө һольболдуулан тэрээндэ ошоно ха юмши. Одоол тэрэ бузарынь шахамал гахайһаа дороор уухилһаар, Аламжын тэргын сахаригай газар руу орошотор шахуу доошонь дараад һуушаха юм. «Хаана хүрэтэр?» гээд эсэһэн, «мориной», хүнэй хэлээр асууханьд аяар холо байһан Синьпайлоу үйлсын нэрэ арай ёохон амияа абажа ядан, үноохи үһэгүй арһатай ооханиини нэрлэхэһээ гадна, саашань дуу гарахаяа хашараад түргэн ябахын тэмдэг болгон эшхэрээд абана бшуу. Оё-ёо, бү хэлэ! Хэдэн үгсүүр, уруудхуулые өөдэ уруунь жүдхэжэ ябаад, долоо найман лүүдэй ашаа зунай халуунда шэрээд хатархада ямар байлтайб? Гэрэй хаягаар миин хэбтэһэн нохойнууд хэлээ һажуулжархёод байхадань, Аламжын хэлэн ялтайб? Талаан болоҗо худагай харагдахада, тэрээн тээшэ хоёр хүлтэй морин годиржо ороод элжэгэдээр буляалдан байжа хүйтэн уһа гудамхина. Харин мүнөө, арай абяа гарадаг золигтнай аманайнгаа үрөөһэн жабжа уруу бүлсыштэрнь бүхэли яблоко шэхэжэрхёод, «син» гэжэ нэрэтэй хитад хүгжэмэй инструмент дээрэ урданай дуу наадажа һууха юумэл.

Үглөөнэй улаан наранһаа үдэшын боро хараан болотор хатаржа үнжэһэн Аламжа амандаа эдихэһээ саашаолзо олохогүй байһанаа баһа эндэ лаблажа, бүхэли һүниндөө үнөөхи гэртэхин тухайгаа, хайшан гэжэ нютагаа бусаха тухайгаа бодолгото болон унтангүй шахуу хоноод, үглөөдэрынь баһал хатар жороо хаялуулжа үнжэнэ бшуу. «Ай бурхан, хайшан гэжэ гэр бүлэнэрөөрөө, Жалма һамгантаяа, үхибүүдээрээ уулзаха амитан гээшэбиб?» гээд лэ үдэр бүри, үдэшэ унтахадаа, үглөөгүүр бодоходоо Аламжа һанаа алдадаг байба. Өөрынгөө зүрхэнэй гомдол адха адхаар баруун зүүн тээшэнь тэрэ хаялна. Теэд дууһаха бэшэ бшуу. Өөрынгөө жаргал ондоо айлай сад сэсэрлиг соо тариһан Аламжада ургажа гараһан жэмэсынь хэн үгэхэб? Өөрынгөө ами наһанай хуби заяае үргэн ехэ талада тэрэнэй тариһаншье һаа, харанхы сагай һүүдэр хатаажа һалгаа ха юм. Дуратай нүхэдэйнгөө дунда, түрэһэн буряад нютагтаа тэрэнэй тариһан аялгата һайхан дуунууд биишье һаа, худал хуурмагай хара шабар соо зууралдан хосороо; бүтүү утаан, хара һалхяар үлеэгдэн хиидээ! Хэлээрээ бэшэ, гараараа газартай хөөрэлдэжэ хүн болоһон Аламжын олоһон юумэниинь алин гээшэб? Үг гарбалайнь ами наһые абажа, оронд онь Аламжые түрэһэн ехэ нютагынь юундэ хүбүүнэйнгээ хуби заяаень хара һүүдэртэнь үгөөб! Үдэрэй наран Аламжые богоол болгожо зарана; һүниин одон тэрэниие һөөргэнь хүн болгожо амараана. Жаргал зоболон хоёрые үзэжэ ябаһан хүнэй сэдьхэл, зүгын амтатай бала, гашуун айрагай шүүһэн хоёроор үндалдаг һаань, юундэ Аламжын хубида дууһахагүй далай болоһон гансахан гашуун шүүһэн гээшэб? Хаана гээшэб, тэрэнэй хуби заяан!

Дуугай дээрээ, Аламжа бүришье хэлэгүй юумэдэл хүнөөр хөөрэлдэхэеэ болижо захалба. Арай гэжэ олоһон мүнгэнһөө аршам тухай ута хутага түмэршэ дарханда хүлһэлжэ тэрэ дархалуулаад, зүүн энгэр дороо самсынгаа досоо талада нюусаар зүүгээд ябадаг болобо ха. Үшөө саада тээнь үлэһэн чох мүнгөөрөө, уһа нэбтэрхэгүй гордогор брезент туламоюулжа, зониие шэрэдэг өөрынгөө тэргын һуури доро нюусаар хадаглаба. Тэрэнэй нюдэн үдэр бүри шула гүйгөөд улайжа захална. Үрөөһэн зүүн нидхынь ута үһэн өөдөө юрмылдөөд, ёндогор томо шанаануудынь бүри урагшаа гарашаһандал харагдадаг болобо. Морхогорхон хамарайнь нүхэнүүд хабшылдаад, шэг шарайнь хара шуһан толботойнууд болоҗо захалба. Баруун дунда хургагүй гарайнь альган үдэрэй арба-хори дахин зохолжо, самсынгаа досоо талада зүүһэн хутагаяа һэмээхэн барижа үзэхыень баалана. Хүл гарайнь балсангууд сугларжа, шүрбэһэ утаһаниинь таталдаад, арадаа шэрэжэ ябаһан хүнэйнгээ нюур уруу шоно шэнги гэтэжэ харадаг, заримдаа хахинаса шүдэеэ хабирдаг зантай, нэгэл иимэ рикш Бээжэн дээрэ бии болобо бшуу. Энэ рикшын юу бодожо ябаһаниие мэдэхэ хүн Бээжэн дээрэ байбагүй; самса доро нюуһан булад хурса хутагын хараһан хүн байбагүй. Хүнэй шог зугаа гарган энеэлдэхэдэ, Аламжын аман һарюу болоҗо тэдэниие айлгадаг байгаа. Баян хүнэй мүнгөө түлэхэеэ сүүмхэеэ нээхэдэнь, Аламжын шуһатай шарабтар нюдэд тэрээн уруунь шагаадаг болобо. Бээжэнэй углуу суглуугаар, үйган үргэн үйлсэнүүдээр үрзэгэр ехэ үһэтэй болошоһон һарлагай түһөөтэй рикш хатаржал ябана. Тэрэнэй омголтонхой хүхэнүүд уралайнь хоёр жабжаар хөөһэн харагдахадал гээд халуунһаа хатана. Үмдэ самсатаяа нэбтэ хүлэрһэн бэеһээ үнэр танар гутуулан ябаһан рикш Аламжын хажуугаар шэнээр хубсалһан залуу рикшнүүд хүнгэхэн шэнэ тэргэ шэрээд дугташалдана. Үргөөрөө газар наншаха болоһон үбгэдшье арай һольбон тэргэеэ даажа ядан алхалалдана. Туража хонхойшоһон нюдэнэйнгөө улхархай сооһоо хүлһэ дуһалуулан, үлеэхэдэ урбалдашахоор болошоһон хитадууд тэргэеэ даажа ядан урагшаа унаһаар һөөргэ бодонгүй хэбтэнэд. Бээжэнэй зон үйлсөөр хэбтэһэн уладые гайхахаяа болиһоор үнинэй; хөөрэлдэһэн, түлхисэлдэһэн зандаа газарта хэбтэһэн рикшые тэдэнэр алхаад гаранад. Теэд, ашаа жүдхэһэн адагай элжэгэншье һаа, газарта хэбтэһэн хүниие харахадаа ута шэхэеэ хэды дахин хайшалжа, хашарһан янзатайгаар толгойгоо һэжэрһэнэйнгээ һүүлээр тэдэниие тэргээрээ дайрангүй тойрожо гарана. О-о, бү хэлэгты. Зарим хүүргэ дээгүүр гү, али үргэн үйлсын углуу суглуугаар гүйраншадай хашхаралдаан хүнэй шэхэ дүлиирмээр. Тэдэнэй урагшань һарбайлдаһан мяхагүй яһан гарнууд хатанхай модоной шэлбэһэ гэшүүһэнүүд мэтэ шоройлдон үзэгдэнэд. Эдэ бүгэдын хажуугаар хүлһэ һалһан болошоһон Аламжа зониие шэрээд лэ хагарна. Тэрэнэй арада һууһан һамгад бүхэн захын наймаанай газарта эдихэ юумэнэй үнэтэй болоһон тухай саг үргэлжэ гэмэрэлдэн хашараадаг байба. Үшөө зарим хүнүүд опиум татажа нэгэ сэдьхэлээ амарһанаа, үшөө нэгэ [illegible]

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

ХАЛААХАЙ

ИИМЭ УШАР БОЛОХОГҮЙ ҺЭН, ХЭРБЭЭ...

Хүхэ шонын хүлдэжэ зуурамаар хүйтэн жабартай үдэрнүүдэй нэгэн. Исингын совхозой тракторист Ламажаб Доржиев «хатуу харые» намнажа ябаһаар булад агтынгаа хүжүүн жолооень хүшхэржэ ядаад, гэгээн сагаан үдэр дунда харгы дээрэ нэгэндээ нэтэржэ хэбтэтэрээ бүхэ нойртоо дарагдашоо гэхэ. Гараг, үдэрынь февралиин 12.

Саашаа юун болооб? Зол талаан болоходоо, өөрөө тэндээ «борсойшоогүйшэнь» болоол юм ааб даа. Үбэлдөө Яруунын сэгээн талада яһанай янгинама хүйтэн болодогын мэдээжэ! Дуулим хорон жабарта доло үлеэлгэжэ, тэрэнэй тэлэрэн гэхэдэнь, «Беларусь» тракторайнь блок, радиатор мэтын «хүндүүлхэй» газарнууд тэһэ хүрэшоод байба. Иихэдэнь яалтайб? «Гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэдэгтэл, мүнөө хэдышье толгойгоо тоншобол, хюмһанайшье харын зэргэ үрэ туһа тэрээнһээнь гарахагүй ха юм! Зүгөөр болоһон юм болоод дүүрээ.

Бултыень наряар согсолон бүридхээ һаа, хамта 400 түхэригэй гарза гай гүрэндэ ушаруулаа. Иигээд байхадаа нүхэр Доржиев хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха болоод байна. «Энээнһээ саашаа, энээнһээ хойшо огтолон болёолби даа» гэтэрнь, халаахайгаар хамаг бэеынь хабдашатар, голдонь хүрэтэр горьтойхо хордохоогоод табилтай хүн.

М. Батоев.

Хилын саанаһаа

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалга—шухалын шухала хэрэг

НЬЮ-ЙОРК, мартын 12. (ТАСС). Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалга хүн түрэлтэндэ ашатай туһатай, шухалын шухала хэрэг гэжэ ООН-эй дэргэдэхи консультативна бүлэг согсолол хэбэ. ООН-эй Генеральна Ассамблейн XV сессиин резолюциин ёһоор, буу зэбсэг хуряалгын экономическа, социальна хойшолонгуудые энэ бүлэг шэнжэлдэг юм. Тус бүлэгтэ 10 оронууд, тэрэ тоодо СССР, США, Франци ородог байна.

Буу зэбсэг хуряалга мүнөө үе сагай эгээ шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ энэ бүлэгэй бэлдэһэн элидхэл соо тэмдэглэгдэнхэй. Зониие олоор хюдан алаха аюул хүн түрэлхидтэ тохёолдонхой. Туйлай ехэ зөөри зөөшэ, олон хүн зон дайн байлдаа хэхэ бэлэдхэлдэ хэрэглэгдэдэг байна. Үнэндөө эдэ бүгэдэ зөөри хүнэй ажабайдалые һайжаруулхын түлөө зорюулагдаха ушартай байгаа бшуу.

Экспертнүүдэй тооложо гаргаһаар, мүнөө үедэ бүхы дэлхэй дээрэ жэлдээ дунда зэргээр 120 миллиард доллар буу зэбсэг бэлдэлгэдэ гаргашалагдана. Ондоогоор хэлэхэдэ, бүхы дэлхэйн багаар хүгжэнги оронуудай хамтадаа жэлэй турша абадаг олзо доходтой энэнь адли тэнтэй гаргаша болоно. Бүхы дэлхэй дээрэ зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ, сэрэгэй промышленностьда, зэбсэгтэ хүсэнүүдые, сэрэгэй промышленностиие хангалгада 50 миллион тухай хүн алба хэдэг байна бшуу.

Эдэ ехэ зөөри зөөшэ, олон тоото хүн зониие амгалан ажалда хэрэглээ һаа, туйлай ехэ ашатай туһатай байха һэн. Бүхы оронуудай, илангаяа багаар хүгжэнги оронуудай хүн зоной ажабайдал һайжаруулха, үйлэдбэри хүгжөөхэ, гэр байра бариха, эрдэм гэгээрэл үргэдхэхэ, элүүрые хамгаалга һайжаруулха, социальна тэдхэмжэ үзүүлхэ, соёл культура, эрдэм ухаа хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэ зөөри зөөшэ гаргашалагдаха аргатай байгаа. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалгын шиидхэгдээд байгаа һаань, амгалан ажалда атомай хүсэ хэрэглэхэ, замбуулин дайдые, Арктикые, Антарктидые хамтаараа шэнжэлхэ ехэ арга боломжонууд нээгдэхэ.

Буу зэбсэг хуряаха хэлсээнэй баталагдаа һаань, уласхоорондын харилсаанууд һайжарха гээд тэрэ элидхэл соонь тэмдэглэгдэнэ.

Хэрбээ эб найрамдалай илан мандабал, зарим оронуудта экономическа ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдохогүй гэжэ элидхэл соонь заагданхай. Сэрэгэй зорилгоор хэрэглэгдэдэг бүхы зөөри зөөшые амгалан ёһоор гаргашалаа һаа, бүхы дэлхэй дээрэхи экономическа, социальна эрхэ байдал һайжарха байгаа гэжэ һанамжалагдана.

ООН-эй Генеральна секретариин уялгые дүүргэгшэ У Тан консультативна бүлэгэй элидхэлые ООН-эй экономическа, социальна Соведэй зүбшэн хэлсэлгэдэ эльгээгээ. Ажаглалтануудые Соведэй оруулһанай һүүлээр ООН-эй Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ тэрэ элидхэл табигдаха юм.

А. Гизенгын ами наһан аюулда оробо

КАИР, мартын 13. (ТАСС). Африкын, Азиин арадуудай һанал нэгэдэнги байха бүлгэмэй саг үргэлжын секретариат тусхай мэдүүлгэ хээ. «Гизенгын ами наһанда аюул тохёолдуулһан алууршадай аашые болюулхын түлөө дахин оролдолго гаргагдана» гээд тэндэнь заагдана.

Гизенгын бэеын муудажа байһан тухай мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Леопольдвильһоо абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, тэрэ «мышьягаар хорлогдоо гээшэ ха» гээд һанамжалагдана. Медицинскэ шалгалта хэхэдэ, тэрэ ехээр хорлогдоһон байгаа. Тиигэжэ ами наһаниинь аюулда оронхой. Гизенгэдэ тон яаралтайгаар медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй. Зүгөөр Гизенгын врачай тэрээндэ ошохые Мобуту хорино.

Эдэ баримтануудай зүб байһаниие хүбүүгээ һая эрьежэ ерэһэн Гизенгын эхэ тодорхойлоо.

Холбоото Штадуудай империализм Касавубу, Мобуту гэгшэдтэй хамта Гизенгын ами наһанда аюул тохёолдуулба гээд секретариат мэдүүлнэ.

Гизенгые дары түргөөр сүлөөлхэ оролдолго гаргахыень Африкын, Азиин, бүхы дэлхэйн арадуудые секретариат уряалба.

ИНДОНЕЗИ. Баруун Ирианиие сүлөөлхөөр хэзээдэшье бэлэн байха тухай арми болон арадта зорюулан президент Сукарно үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ захиралта үгөө һэн. Шухала болсод байгаа һаань, өөһэдынгөө аша туһые гартаа буу зэбсэг барин хамгаалхаар индонезиихид бэлэн байна. Зураг дээрэ: Индонезиин армиин сэрэгшэд.

ТАСС-эй фотохронико.

Революционно соведэй тогтоол

РАНГУН, мартын 13. (ТАСС). Революционно Соведэй гаргаһан тогтоол эндэ толилогдоо. Тэрэ тогтоолдо генерал Не Вин гараа табиһан байна. Тогтоолдо бэшэгдэһэнэй ёһоор, Бирмын бүхы хуулиин ёһонуудта дайралдадаг «Союзай президент» гэһэн үгэнүүдые «Революционно Соведэй түрүүлэгшэ» гэһэн үгэнүүдээр һэлгүүлхэ гээд заагдана. Бусад тогтоолнуудтань хэлэгдэһэнэй үндэһөөр, правительствын гүйсэдхэхы засаг түрэ Революционно Соведэй түрүүлэгшын нэрэһээ бэелүүлэгдэхэ.

Тобшохо...

▲ Хүртэй тосхоной ... ханик Данзан Дамбаж... гаа түсэб 120—150 ... гэдэг, хүдэлмэриша... юм.

▲ Баргажан. Дэра... отарануудай нэгые ... Тыхеев даадаг юм. Т... ябаһан хонид тобир т...

▲ Россин Федерац... нуудай «Б» классай ... наадаган манай респу... (урдань «Байкал») ба... дын футболистнууд һ... Узбегэй ССР ошохо а... бо. Эдэнэрнай Ташкен... шахуу саг соо амарха... оронойнгоо эрхим ... дүршэлтэй танилсаха ... табина.

Космонавтын р... баталагд...

ПАРИЖ, ма... (ТАСС). Уласхоор... ционно нэгэдэлэй... комисси советскэ л... навт майор Герм... туйлаһан дүнгүүды... баталба. Удаан са... ниидэлгын дэлхэйн... жэ энэнь тодор... Тиигэжэ майор Ге... «Восток-2» түхэлэй... дайдын онгосоор 25... нутын туршада 7... метр ниидэһэн бай...

Советскэ кос... гайхамшагта амжа... шарамдуулан, ком... шүүд советскэ деле... лүүнаар амаршала... лин дайдые шэнжэл... ветскэ Союзай шэн... нуудые туйлахые х... дээжэ летчик-тури... димир Коккинаки (... легациие толгойлж...

Замбуулин дайд... гэнүүдые тэмдэгл... на шэнэ гүримые с... миссиин заседани... баталаа. Астронав... болгогдоһон коми... хал, нэмэлтэнүүды... юм. Советскэ деле... радхалаар астронав... мисси тусхай коми... доо.

Астронавтикын ... президентээр Фр... лөөлэгшэ Вольперт... зидентнүүдээр Ла... ли), Скуридин (С... юз), Сорел (Хол... дууд) һунгагдаба.

„Уоркер" га... редактор Д... Джексон ойр... сүлөөлэгд...

НЬЮ-ЙОРК, м... (ТАСС). «Уоркер... главна редактор... Джексон ямаршье... түрмэдэ хаагдаһа... тын хүдэлмэрилэг... гэй компартиин х... шэдэй нэрэнүүды... арсаһанай, газеты... бодото ажал ... хабаатай асууда... рюусаагүйн түлө... Джексон тушаагда... на редактор Джей... саг зуура сүлөө... түрүү үзэлтэй «У... тын редакци үсэгэ... хобо. Энэ хэрэгээ... онно сүүдэй хэм... «шиидхэбэри бэел... хойшолуулагдаа» ... ниие сүлөөлһэн б...

Гватемалада па... тэмсэлээ үргэлж...

МЕХИКО, м... (ТАСС). «Пренса ... зетын мэдээсэһээр ... һарада эхилһэн па... тэмсэл үргэлжэлһ... рас Фуэнтесэй з... эсэргүү тэмсэл т... юм. «Ноябриин 1... жэтэ партизанска... темалын армитай ... даа хэнэ гээд га... Тиигэжэ ороной з... бида дайлалдаха... лын армиие хэды ... һэн байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. р... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийн... пропаганды —24—74, сельского хозяйства и совет... тельства—47-59, промышленности и транспорта, ... —35-14, культуры — 34-05, писем и рабсельк... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер... Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу... АССР.

Н00622. За...